

BOSNA I HERCEGOVINA

20

**IZVJEŠĆE O AKTIVNOSTIMA UREDA ZA REVIZIJU
INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2020. GODINU**

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

IZVJEŠĆE
O AKTIVNOSTIMA UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2020. GODINU

Broj: 08-02-3-399/21

Sarajevo, ožujak 2021. godine

KAZALO

Riječ glavnog revizora.....	4
Sažetak	5
O Uredu	7
Misija, uloga i mandat Ureda	7
Neovisnost.....	7
Mandat.....	8
Okvir revizije	8
Strateški plan razvoja Ureda za razdoblje 2014.-2020.	9
Uloga Koordinacijskog odbora	11
Planiranje revizija	12
Kvaliteta i osnovne vrijednosti	13
Komunikacija i izvješćivanje	15
Komunikacija sa Parlamentarnom skupštinom BiH	16
Komunikacija sa javnošću i drugim relevantnim akterima	17
Rezultati provedenih revizija	20
Financijska revizija	20
Revizija učinka	22
Realizacija preporuka revizije	25
Metodologija revizije	28
Kontrola kvalitete revizije.....	29
Međunarodna suradnja.....	31
Organizacija poslovnih procesa Ureda.....	33
Upravljanje.....	33
Upravljanje rizicima	33
Osoblje	34
Financiranje.....	35
Privici	36
Privitci	36
Privitak 1. – Popis institucija koje su bile predmetom financijske revizije u 2020. godini (revizija financijske 2019. godine):.....	37
Privitak 2. – Shematski prikaz organizacije Ureda.....	39
Privitak 3. – Struktura uposlenih u Uredu	40
Privitak 4. – Financijsko izvješće Ureda	42

Riječ glavnog revizora

Zadovoljstvo mi je predstaviti Godišnje izvješće o aktivnostima Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine za 2020. godinu. I ove godine, kao i dosad, Ured je, na temelju članka 6. stavak 2. Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine, izradio izvješće o svojim aktivnostima za proteklu godinu. Ova, 2020. godina, međutim, ni po čemu nije bila obična godina u radu Ureda.

U 2020. godini, Ured se, kao i društvo u cjelini, suočio sa jednim od najvećih izazova čovječanstva u suvremenom dijelu njegove povijesti – pandemijom koronavirusa. Zamah pandemije u Bosni i Hercegovini je koincidirao sa početkom završne revizije za 2020. godinu, te je Ured bio prisiljen gotovo sve svoje aktivnosti, prvenstveno one na provedbi planiranih revizija, prilagoditi novim okolnostima, u suočavanju sa izazovom o kojemu je, kao i ostatak svijeta, znao veoma malo.

Prvenstveni izazov predstavljalo je osigurati neometan završetak finansijskih, a potom i revizija učinka, a istovremeno zaštititi zdravlje i živote uposlenih, kako u Uredu, tako i u institucijama koje su bile predmet revizija. Izazov je bio veliki, s obzirom na to da se revizije, po prirodi ovog posla, velikim dijelom odvijaju na terenu, u izravnom kontaktu sa subjektima revizije. Dodatno opterećenje predstavljala je i činjenica da je Ured, veći dio godine, funkcionirao bez glavnog revizora. Potrebno je, međutim, istaknuti kako je Ured, prilagođavanjem svog načina rada, zahvaljujući trudu svojih uposlenika, pod rukovodstvom zamjenika glavnog revizora, te visokom stupnju suradnje sa institucijama BiH - subjektima revizija, uspješno realizirao sve revizije planirane u 2020. godini.

Protekla je godina po Ured značajna i po tome što je predstavljala dvadesetu obljetnicu njegova rada. Okolnosti nam nisu dopustile svečanije obilježavanje ovog važnog datuma, ali smo kroz kratku publikaciju distribuiranu svim relevantnim domaćim i međunarodnim akterima prezentirali kako smo se razvijali i mijenjali kroz proteklih 20 godina te sumirali najvažnije rezultate i postignuća iz ovog razdoblja.

Dvadeset godina rada je bila i prigoda da Ured prezentira rezultate profesionalne ocjene svog rada, treće po redu u njegovoj povijesti. Profesionalnu ocjenu rada proveo je tim koji su činili bivši i sadašnji revizori iz više europskih revizorskih institucija, u organizaciji SIGMA-e. Za vrhovnu revizijsku instituciju su ovakve ocjene od najvećeg mogućeg značaja, jer su one dužne osigurati da kroz svoje djelovanje i aktivnosti u kontinuitetu pružaju dodatne vrijednosti i koristi državi odnosno društvu u kojem djeluju – kako to zahtijeva i INTOSAI okvir profesionalnih objava. Navedeno mogu postići jedino ako na transparentan i pouzdan način svoj rad podvrgavaju profesionalnoj i neovisnoj analizi drugih revizora te o tome, jednako transparentno, upoznaju javnost i druge relevantne sudionike.

Rezultati ove ocjene pokazuju da je Ured, skupa sa ostalim revizijskim institucijama u BiH, postigao visok stupanj profesionalnog razvoja i usklađenosti s međunarodnim standardima, te da se, kroz svoje profesionalno djelovanje, pozicionirao u samom vrhu među sličnim institucijama u regiji.

Ovu ćemo razinu razvoja nastojati zadržati i u godini koja je pred nama, a koja, zasigurno, sa sobom nosi i veće izazove, poput pandemije koronavirusa koja se nastavlja, ali, pretpostavljamo, i neke nove, profesionalne izazove sa kojima ćemo se, kao i dosad, nastojati suočiti, kako bi sve svoje obveze ispunili pravovremeno, stručno i transparentno, kako smo to činili i dosad.

Hrvoje Tvrtković, glavni revizor

Sažetak

Svoj razvoj Ured temelji na ciljevima utvrđenim u Strateškom planu razvoja Ureda za reviziju za razdoblje 2014.-2020. Navedeni ciljevi predstavljaju osnovu za donošenje godišnjeg plana rada Ureda o čijoj realizaciji Ured izvješćuje putem godišnjeg izvješća o aktivnostima.

Ured je, u 2020. godini, izvršio financijsku reviziju za 2019. godinu u 75 institucija BiH. Od revidiranih 75 institucije, Ured je za njih devet dao mišljenje s rezervom, 44 pozitivna mišljenja uz skretanje pozornosti te 21 čisto pozitivnih mišljenja. U jednom slučaju, uslijed ograničenosti opsega revizije, Ured se suzdržao od davanja mišljenja. Ukupno izvršenje proračuna revidiranih institucija za 2019. godinu iznosilo je 861.082.800 KM.

Tijekom 2020. godine objavljeno je pet izvješća revizije učinka. Pored toga, Ured je proveo i reviziju izvršenja proračuna institucija BiH za 2019. godinu, te izradio i mjerodavnim institucijama dostavio godišnje izvješće o glavnim nalazima i preporukama.

U svakom pojedinačnom izvještaju o financijskoj reviziji te izvješću o reviziji izvršenja proračuna, posebna poglavlja posvećuju se realiziranju preporuka iz prethodne godine. Ured za reviziju je, kroz pojedinačna izvješća financijske revizije za 2019. godine, institucijama BiH dao 483 preporuke. Revizija je provjerom stupnja realizacije preporuka konstatirala da je oko 58% preporuka danih u prošloj i ranijim godinama realizirano ili je njihova realizacija u tijeku.

Ured je i ove godine proveo praćenje realizacije preporuka koje je obuhvatilo dva izvješća revizije učinka iz ranijih godina. Evidentan je napredak u realizaciji preporuka u odnosu na stanje iz prethodne godine. Više od polovine danih preporuka revizije učinka je djelomično ili u cijelosti realizirano čime su stvorene pretpostavke ili ostvarena određena poboljšanja u revidiranim oblastima. Za ostale dane preporuke, aktivnosti su uglavnom u početnoj fazi realizacije, od čega za manji broj preporuka još uvijek nisu poduzete nikakve aktivnosti na njihovoj realizaciji.

U Bosni i Hercegovini, Ured, sa ostalim institucijama za reviziju javnog sektora u BiH, surađuje kroz Koordinacijski odbor vrhovnih institucija za reviziju. U 2020. godini Koordinacijski odbor održao je osam sjednica.

Protekla, 2020. godina, obilježila je intenzivan rad Parlamentarne skupštine BiH i mjerodavnih povjerenstava u segmentu razmatranja pitanja iz mjerodavnosti Ureda, kao i intenzivirane komunikacijske aktivnosti sa relevantnim vanjskim akterima.

Uslijed pandemije koronavirusa, u 2020. godini je uspostavljen sustav elektroničkog poslovanja putem platformi za online komunikaciju. Razmjena iskustava na međunarodnoj razini je također je poprimila virtualni oblik u većini slučajeva.

Ured je i u 2020. godini ulagao dodatne napore na unaprjeđenju profesionalnih kapaciteta, kao i na iznalaženju trajnog rješenja za smještaj Ureda.

Većim dijelom godine Ured je funkcionirao bez glavnog revizora, pri čemu su funkcije upravljanja i rukovođenja u tom razdoblju obavljali dvojica zamjenika glavnog revizora. Hrvoje Tvrtković, glavni revizor Ureda je na ovu poziciju imenovan u listopadu 2020. godine.

2020. u brojkama

7351

korisnik internetske stranice Ureda

19

obavljenih IT revizija

12

održanih stručnih kolegija

O Uredu

Misija, uloga i mandat Ureda

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured) je vrhovna revizijska institucija (u daljnjem tekstu: VRI) osnovana Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine¹ (u daljnjem tekstu: Zakon o reviziji), kao vanjski, neovisni revizor koji revidira poslovanje institucija Bosne i Hercegovine. Kao neovisna institucija Bosne i Hercegovine počeo je sa radom 2000. godine. Sjedište Ureda je u Sarajevu. Uredom rukovodi glavni revizor koji ima dvojicu zamjenika.

Misija Ureda utvrđena Strateškim planom razvoja 2014.-2020.

Ured za reviziju je neovisna, profesionalna i nepolitična institucija uspostavljena s ciljem promoviranja transparentnog i odgovornog upravljanja javnim resursima putem obavljanja revizija koje se temelje na načelima efikasnosti, efektivnosti, ekonomičnosti i vladavini prava.

Glavni cilj Ureda je da, provedbom revizija, osigura neovisna mišljenja o izvršenju proračuna i financijskim izvješćima, korištenju resursa i upravljanju državnom svojinom od Vijeća ministara, proračunskih i javnih institucija u BiH, čime se doprinosi pouzdanom izvješćivanju o korištenju proračunskih sredstava, transparentnom i kvalitetnom upravljanju javnim prihodima, troškovima i državnom svojinom.

Ured informira odgovorne institucije i javnost o svojim nalazima i preporukama pravovremenim i javnim objavljivanjem izvješća o reviziji, te ako su relevantni, drugim oblicima informiranja.

Neovisnost

Prema Zakonu o reviziji, Ured je, u obavljanju svojih dužnosti i provođenju nadležnosti, neovisan i ne podliježe upravljanju ili kontroli bilo koje druge osobe ili institucije. Nadalje, Ured je nepolitičan i ne smije podržavati ili biti u vezi s bilo kojom političkom strankom.

Temeljna načela neovisnosti vrhovnih institucija za reviziju definirana su profesionalnim objavama Međunarodne organizacije vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI) i to Limskom deklaracijom (INTOSAI-P 1) i Meksičkom deklaracijom o neovisnosti vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI-P 10). Opća skupština Ujedinjenih naroda, u dva je navrata (rezolucijama A/66/209 (2011) i A/69/228 (2014)), podcrtala važnost primjene principa neovisnosti javne revizije.

Premda je neovisnost Ureda osigurana Zakonom o reviziji, ona još uvijek nije ustavno utemeljena kao što je to propisano navedenim deklaracijama.

¹ Službeni glasnik BiH broj 12/06.

Mandat

U okviru svog zakonskog mandata, Ured obavlja dvije osnovne vrste revizije:

Slika 1: Mandat Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine

FINANCIJSKE REVIZIJE ZAJEDNO SA REVIZIJOM USKLAĐENOSTI

- Ured, prema usvojenim revizijskim standardima, pregleda financijska izvješća i pripadajuće račune institucija kod kojih se obavlja revizija, s ciljem procjene jesu li financijska izvješća pouzdana i odražavaju li bilance u cijelosti rezultate izvršenja proračuna.
- Ured procjenjuje primjenjuju li rukovodioci institucija BiH zakone i propise, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene, ocjenjuje financijsko upravljanje, funkcije unutarnje revizije i sustav unutarnjih kontrola.
- Financijska revizija obuhvata i IT reviziju koja podrazumijeva potporu financijskoj reviziji u dijelu procesa koji uključuju primjenu informacijskih tehnologija (npr. javnih nabava, rashoda, prihoda i sl.).
- Ured trenutno obavlja redovnu godišnju financijsku i reviziju usklađenosti kod 74 institucije BiH.

REVIZIJE UČINKA

- Ured ima pravo izvršiti pregled ili ispitivanje (reviziju učinka) određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti, u pogledu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti s kojim ta institucija koristi svoje resurse.
- Postojeći kapaciteti Uredu omogućavaju obavljanje pet revizija učinka na godišnjoj razini.

Okvir revizije

Nadležnost Ureda obuhvaća sve javne institucije BiH, uključujući Parlamentarnu skupštinu BiH, Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara i proračunske institucije, izvanproračunska sredstva koja mogu biti predviđena Zakonom o reviziji; sredstva koja su kao zajam ili grant za BiH međunarodna tijela i organizacije osigurali nekoj instituciji ili projektu u BiH, sredstva osigurana iz proračuna bilo kojoj drugoj instituciji, organizaciji ili tijelu, kompaniju u kojoj država ima vlasnički udio od 50% plus jednu dionicu ili više. Revizija uključuje i sve financijske, administrativne i druge aktivnosti, programe i projekte kojima upravlja jedna ili više institucija i tijela BiH, uključujući procesuiranje i prihode od prodaje imovine, privatizacija i koncesija. Ured nije nadležan za prerevizijski uvid ili prerevizijsku certifikaciju računovodstvenih transakcija, kao dijela računovodstvenog sustava. Ured nije mjerodavan za poduzimanje bilo kakve aktivnosti, izvan onih koje se zahtijevaju Zakonom o reviziji, ako smatra da te aktivnosti nisu sukladne njegovim dužnostima, ili ako bi njihovo obavljanje spriječilo ispunjenje obveza Ureda po Zakonu o reviziji.

Strateški plan razvoja Ureda za razdoblje 2014.-2020.

Strateški plan Ureda za razdoblje 2014.-2020. predstavlja nastavak razvoja Ureda sukladno dokumentu Koordinacijskog odbora *Strateški okvir razvoja vrhovnih institucija za reviziju 2013.-2020. godina*. Strateškim planom su definirana četiri strateška cilja sa pripadajućim programima:

1. Očuvanje i jačanje neovisnosti Ureda za reviziju;
2. Jačanje utjecaja revizije u društvu kroz aktivan doprinos efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti javne administracije;
3. Jačanje institucionalnih (profesionalnih i organizacijskih) kapaciteta i
4. Uloga na međunarodnom planu i suradnja sa domaćim institucijama i organizacijama.

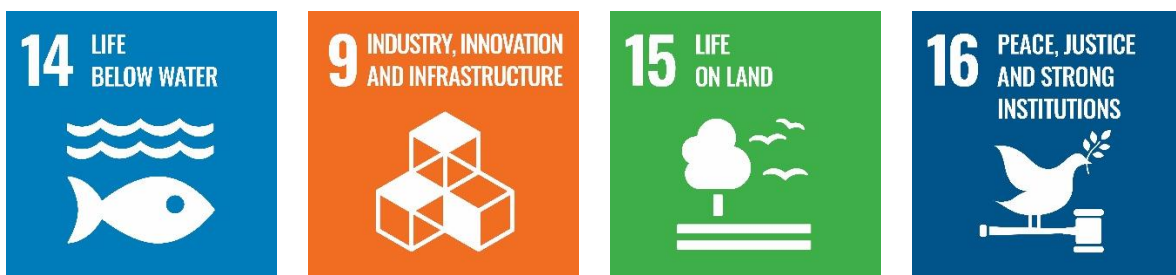
Navedeni ciljevi predstavljaju osnovu za donošenje godišnjeg plana rada Ureda o čijoj realizaciji Ured izvješćuje putem godišnjeg izvješća o aktivnostima.

Realizaciji cilja 2 doprinosi nastavak suradnje sa organizacijama civilnog društva, kojima je i ove godine, kroz konsultacije, otvorena mogućnost da, kroz svoje komentare i prijedloge, sudjeluju u planiranju revizija učinka, kao i projekt izrade komunikacijske strategije, koji Ured realizira uz potporu SIGMA-e. Ured, pored toga, nastoji, kroz primjenu inovativnih komunikacijskih mehanizama i alata (između ostalog, korištenje infografika, intenzivne objave na Twitter profilu Ureda), rad revizije učiniti dostupnim i razumljivim što široj publici.

I pored izazova koje je nametnula pandemija, Ured je nastojao jačati svoje profesionalne i organizacijske kapacitete u suradnji s relevantnim međunarodnim tijelima. Tako je nastavljena kontinuirana komunikacija i aktivno sudjelovanje u radu EUROSAI IT radne grupe i EUROSAI podgrupe za e-government. Osoblje Ureda je i ove godine aktivno sudjelovalo na stručnim edukacijama u vidu webinarima, online radionica, konferencija i sl. i na taj način doprinijelo unaprjeđenju profesionalnih kapaciteta potrebnih za izvršenje misije Ureda.

U smislu jačanja uloge na međunarodnom planu, Ured je u 2020. godini proveo paralelnu reviziju učinka o pretpostavkama za efikasno upravljanje intervencijama u slučaju incidentnog zagađenja Jadranskog mora, u sklopu projekta paralelne revizije u kojem su, pored Ureda, sudjelovali i Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH, kao i vrhovne revizorske institucije iz zemalja koje imaju izlaz na Jadransko more: Albanije, Crne Gore, Hrvatske, Italije i Slovenije. Ovom revizijom Ured doprinosi ne samo realizaciji strateških ciljeva Ureda, već i daje svoj doprinos u domeni realizacije Ciljeva održivog razvoja (SDG) i to SDG 14 koji se odnosi na očuvanje vodenog svijeta.

Ured je i kroz ostale revizije učinka provedene u 2020. godini – a koje su se odnosile na digitalizaciju TV signala u BiH, na aktivnosti institucija BiH na osiguravanju radijacijske i nuklearne sigurnosti, te na obuke uposlenih u institucijama BiH, nastojao doprinijeti ispunjenju Ciljeva održivog razvoja i to: cilja 9 koji se odnosi na industriju, inovacije i infrastrukturu, cilja 15 koji se tiče očuvanja života na Zemlji i cilja 16 koji se odnosi na mir, pravdu i snažne institucije.

Slika 2: Doprinos implementaciji Ciljeva održivog razvoja

Ured je i kroz 2020. godinu, radio i na prilagođavanju metodologija koje primjenjuje novom INTOSAI okviru profesionalnih objava (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), koji je od kraja 2019. godine zamijenio ISSAI okvir.

Strateški plan razvoja Ureda za prethodno razdoblje istekao je krajem 2020. Kako bi, kroz analizu najznačajnijih aspekata svog rada, Ured je, skupa s ostale tri revizijske institucije u BiH, tijekom 2019. i 2020. godine bio predmetom kolegijalnog pregleda – profesionalne ocjene rada, koju je organizirala SIGMA, a proveo tim eksperata sa iskustvom rada u različitim europskim institucijama za reviziju. Rezultati ovog kolegijalnog pregleda predstavljali su inpute na kojima se temelji proces izrade novog strateškog plana razvoja Ureda koji je započeo u 2020. godini.

Ključno pitanje za Ured za reviziju u pogledu strateškog razvoja i dalje predstavlja ustavni status. Premda je, prema mišljenju SIGMA-e, zakon kojim se propisuje rad Ureda za reviziju institucija BiH prilično dobro sačinjen i daju zadovoljavajuće neovisan status, mandat za reviziju, opseg djelovanja i ovlasti, Ured još uvijek nemaju svoje uporište u Ustavu BiH, što sasvim sigurno predstavlja moguću prijetnju, budući da neovisnost Ureda nije zaštićena u dovoljnoj mjeri, a time se narušava i mogućnost cjelovite realizacije prvog strateškog cilja iz važećeg Strateškog plana razvoja.

Uloga Koordinacijskog odbora

Koordinacijski odbor vrhovnih institucija za reviziju u BiH (u daljem tekstu: Koordinacijski odbor) bio je fokusiran na aktivnosti utvrđene Zakonom o reviziji, Strateškim okvirom razvoja 2013.-2020., Smjernicama za aktivnosti Koordinacijskog odbora broj: 06-50-1-8-1/13 od 17. 10. 2013. godine.

Djelujući u okviru nadležnosti, i tijekom 2020. godine, Koordinacijski odbor nastavio je sa provedbom koordiniranih aktivnosti:

- osiguranjem konzistentnog pristupa u aktivnostima VRI;
- implementiranjem ISSAI okvira;
- potporom izgradnji kapaciteta VRI;
- potporom osiguravanju neovisnosti VRI;
- promoviranjem vrijednosti i koristi od VRI;
- promoviranjem prevencije korupcije;
- unaprjeđenju komunikacije sa članicama INTOSAI-ja.

Znatan dio aktivnosti Koordinacijskog odbora u 2020. godini bio je usmjeren razmjeni profesionalnih iskustava u težnji ka osiguranju konzistentne kvalitete u reviziji. Od značajnijih aktivnosti Koordinacijskog odbora potrebno je spomenuti one koje su bile usmjerene na osiguravanje financiranja iz IPA II programa za potrebe uvođenja Informacijskog sustava za upravljanje procesima revizije (Audit Management System – AMS) kao i one vezane za finalizaciju procesa profesionalne ocjene rada vrhovnih revizijskih institucija u BiH u organizaciji SIGMA-e.

Koordinacijski odbor je tijekom 2020. godine održao osam sjednica, od kojih četiri redovite i četiri elektronske sjednice.

Planiranje revizija

Glavni revizor svake godine, na temelju Zakona o reviziji, zahtjeva Parlamentarne skupštine BiH i Strateškog plana razvoja Ureda, nakon konzultacija sa svojim zamjenicima, donosi godišnji plan revizije Ureda za narednu godinu. Parlamentarna skupština BiH ili parlamentarna povjerenstva mogu, u bilo koje vrijeme, zahtijevati da Ured obavi specijalnu reviziju, ali Ured odlučuje hoće li takvu reviziju obaviti.

Godišnji plan financijske revizije donosi se temeljem okvira revizije definiranog u Zakonu o reviziji. Ciklus financijske revizije se planira iz dva dijela: prethodna i završna revizija. Prethodna revizija se provodi sukladno Zakonu o reviziji i istom se obuhvata određeno razdoblje tekuće godine prije sačinjavanja financijskih izvješća za proračunsku godinu. Kroz prethodnu reviziju se, prije svega, vrši ocjena sustava internih kontrola, poslovnih procesa i procjena rizika kod subjekta revizije. Osim navedenog, u prethodnoj reviziji se subjekt revizije informira o uočenim slabostima te se sugerira njihovo otklanjanje prije konačnog sačinjavanja financijskog izvješća za proračunsku godinu. Također kroz prethodnu reviziju se subjekti revizije informiraju o slabostima koje nije moguće otkloniti do sačinjavanja financijskih izvješća, ali iste subjekti mogu uzeti u obzir u poslovanju u narednoj proračunskoj godini. Nakon obavljene završne revizije sačinjava se izvješće o obavljenoj financijskoj reviziji i javno objavljuje. Ured u segmentu financijske revizije nastoji kroz reviziju usklađenosti detektirati ključne probleme u primjeni propisa kako kroz analizu pravilne primjene istih, tako i kroz ocjenu potrebe za izmjenama propisa koji su u primjeni zbog poteškoća koji se javljaju u praksi.

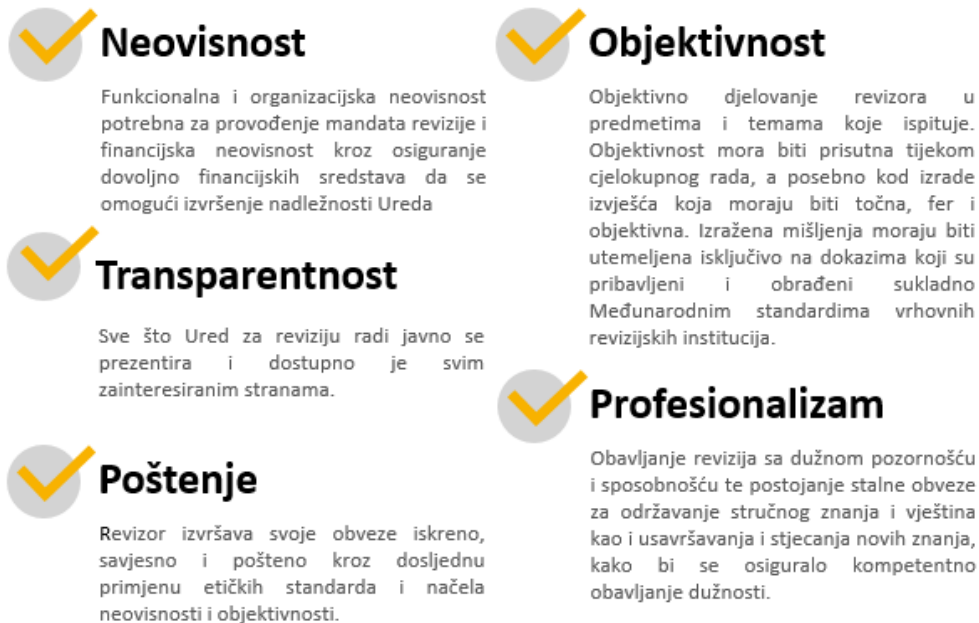
Godišnji plan revizije učinka sadrži teme koje će se, primjenom metodologije revizije učinka, obrađivati tijekom godine. Strategija Ureda jeste odabir atraktivnih i relevantnih tema, kako za građane i javnost, tako i za same institucije BiH, a sve s ciljem ekonomičnijeg, efikasnijeg i efektivnijeg funkcioniranja javne uprave. Proces odabira tema se vrši u zadnjem kvartalu tekuće godine. U procesu odabira sudjeluju svi revizori učinka. Inpute za odabir tema mogu dati i financijski revizori, menadžment Ureda, Parlamentarna skupština BiH (zahtjevima za provođenje revizija učinka), predstavnici civilnog društva, javnosti i dr. Menadžment Ureda, na prijedlog operativnog menadžmenta, odobrava plan revizija za narednu godinu. S tim u svezi se organiziraju i godišnji konsultativni sastanci sa predstavnicima organizacija civilnog društva putem kojih im se prezentira usvojeni program revizije učinka za naredno razdoblje te od organizacija civilnog društva traže inputi za potrebe sačinjavanja programa revizije učinka za narednu godinu, kao i inputi relevantni za provođenje revizija učinka definiranih prezentiranim planom.

Revizija učinka kontinuirano prati rad institucija BiH putem zvaničnih izvješća o radu, izvješća sa sjednica Vijeća ministara, Parlamentarne skupštine BiH i parlamentarnih povjerenstava i drugih zvaničnih dokumenata, putem medija i drugih izvora, te povratnih informacija sa godišnjih konzultativnih sastanaka sa organizacijama civilnog društva, s ciljem identificiranja problema u radu institucija koje mogu biti predmet revizije učinka. Svi revizori učinka su dužni u tijeku godine predložiti barem po jednu potencijalnu temu revizije učinka. Nakon što prikupe sve potrebne podatke i pripreme prijedlog teme, isti se prezentira svim revizorima učinka i svi sudjeluju u ocjenjivanju navedenog prijedloga. Ocjenjuje se mogućnost provođenja revizije, relevantnost problema identificiranog u prijedlogu, dodana vrijednost koju bi revizija mogla imati. Zatim, operativni menadžment prijedloge tema i njihove ocjene prezentira menadžmentu Ureda i predlaže teme za narednu godinu, vodeći računa da u revizijama budu zastupljene sve oblasti značajne za društvo i građane, a sve u skladu sa nadležnostima Ureda.

Kvaliteta i osnovne vrijednosti

Sustav kvalitete osnovni je dio strategije, kulture i politika koje primjenjuje Ured te je ugrađen u sve faze revizijskih i institucionalnih procesa Ureda.

Temeljne vrijednosti kojima se Ured rukovodi definirane su Strateškim planom razvoja 2014.-2020.:

Slika 3: Vrijednosti definirane Strateškim planom razvoja Ureda 2014.-2020.

Ključni mehanizam za osiguranje poštivanja navedenih vrijednosti predstavlja primjena relevantnih etičkih zahtjeva. Stoga je Ured, svojim Etičkim kodeksom, razvio vlastiti skup etičkih vrijednosti i principa koji se odnose na Ured kao organizaciju, kao i na njegovo osoblje, bilo da se radi o individualnom ili djelovanju na razini tima pojedinaca, a to su: integritet, neovisnost, objektivnost, kompetentnost, profesionalno ponašanje i povjerljivost.

Kao dodatni način za osiguranje temeljnih vrijednosti kojima se Ured rukovodi, i protekle je godine realizirana praksa traženja povratnih informacija od subjekata revizije vezanih za proces revizije, gdje se subjekti revizije izjašnjavaju o određenim elementima samog procesa revizije, a što Uredu pruža mogućnost unaprjeđenja praksi revizije, procesa revizije, kao osiguravanje dvosmjerne komunikacije sa subjektima revizije koja doprinosi transparentnosti i objektivnosti revizijskih postupaka.

O visokoj kvaliteti rada Ureda ponovno su ukazali rezultati međunarodnog istraživanja o otvorenosti proračuna (Open Budget Survey) za 2019. godinu, objavljeni u 2020. godini. Ovo istraživanje je pokazalo da je rad Ureda ponovno najznačajniji pozitivni čimbenik koji doprinosi otvorenosti i nadzoru nad proračunom institucija Bosne i Hercegovine.

Premda Bosna i Hercegovina u 2019. godini bilježi najnižu ocjenu transparentnosti (33/100) od 2010. godine, te tako sada spada u skupinu zemalja koje osiguravaju minimalnu otvorenost proračuna (od 117 zemalja u kojima je vršeno istraživanje, BiH je zauzela tek 84. mjesto), Uredu i njegovim izvješćima ponovno su dodijeljene najviše ocjene po sva tri stuba odgovornosti javnih proračuna: transparentnosti, nadzora i sudjelovanja javnosti.

Tako je revizorsko izvješće o izvršenju proračuna, kao jedan od ključnih proračunskih dokumenata, na skali od 0 do 100, ocijenjeno ocjenom 89 u pogledu sveobuhvatnosti i korisnosti informacija objavljenih u njemu. Po pitanju sudjelovanja javnosti, Uredu je dodijeljena najviša ocjena (33) u odnosu na izvršnu i zakonodavnu vlast na razini BiH. Nadzor Ureda nad proračunom ocijenjen je adekvatnim, ocjenom 89/100.

U pogledu parametara koji se tiču rada vrhovnih institucija za reviziju, BiH, uz Sloveniju i Hrvatsku, bilježi bolje rezultate u odnosu na ostale zemlje regije. BiH predvodi zemlje regije po pitanju sveobuhvatnosti i korisnosti informacija u izvješću o reviziji izvršenja proračuna. BiH i Hrvatska osiguravaju najvišu razinu revizijskog nadzora, dok je, uz Sloveniju, BiH jedina zemlja u regiji koja osigurava sudjelovanje javnosti u revizijskom odlučivanju.

Komunikacija i izvješćivanje

Ured o svojim aktivnostima izvješćuje sukladno Zakonu o reviziji pa, u tom smislu, Ured izrađuje sljedeća izvješća:

Godišnje izvješće o aktivnostima

sadrži informacije o radu Ureda za prethodnu godinu, zajedno sa finansijskim izvješćem Ureda (članak 6. Zakona o reviziji)

Izvješća o obavljenim finansijskim revizijama

sadrže informacije o obavljenim godišnjim finansijskim i revizijama usklađenosti institucija BiH (članak 13. Zakona o reviziji)

Izvješće o reviziji godišnjeg izvješća o izvršenju proračuna institucija BiH

Sadrži informacije o obavljenoj godišnjoj finansijskoj i reviziji usklađenosti godišnjeg izvješća o izvršenju proračuna institucija BiH (članak 13. Zakona o reviziji)

Izvješća o obavljenim revizijama učinka

sadrže informacije o ekonomičnosti, efikasnosti i/ili efektivnosti korištenja javnih resursa od strane institucija BiH (članak 14. Zakona o reviziji)

Godišnje izvješće o glavnim nalazima i preporukama

Sadrži najvažnije nalaze i preporuke iz obavljenih godišnjih revizije (članak 16. Zakona o reviziji)

Dodatno revizorsko izvješće

o pitanjima iz svoje nadležnosti koje se podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH (članak 17. Zakona o reviziji)

Izvješća o specijalnim revizijama

Sadrže informacije o revizijama provedenim na zahtjev Parlamentarne skupštine BiH (članak 18. Zakona o reviziji)

Slika 4: Izvješća koje Ured izrađuje prema Zakonu o reviziju institucija Bosne i Hercegovine

Sva izvješća Ureda, osim što se dostavljaju korisnicama sukladno Zakonu o reviziji, javno su, u svom cjelovitom obliku, dostupna i na internetskoj stranici Ureda.

Komunikacija sa Parlamentarnom skupštinom BiH

Suradnja parlamenata i vrhovnih institucija za reviziju predstavlja najvažniji mehanizam nadzora nad uporabom javnih sredstava od institucija izvršne vlasti. Vrhovne institucije za reviziju, sukladno zakonu i standardima struke, prikupljaju profesionalne i objektivne informacije koje parlamenti koriste kako bi se uvjerali u pouzdanost financijskog izvješćivanja i način uporabe javnih resursa. U tom smislu, veliku ulogu u unapređenju transparentnosti i javne odgovornosti imaju mjerodavna parlamentarna povjerenstva koje, kroz svoje djelovanje, podupiru nastojanja vrhovnih revizijskih institucija i, kroz insistiranje na realizaciji preporuka i praćenje njihove realizacije, pomažu razvoju sustava odgovornosti u javnom sektoru.

Ured Parlamentarnoj skupštini BiH dostavlja pojedinačna izvješća o financijskim revizijama, izvješća o obavljenim revizijama učinka, specijalnim revizijama, godišnje revizorsko izvješće o glavnim nalazima i preporukama, godišnje izvješće o reviziji izvršenja proračuna institucija BiH, kao i dodatno revizorsko izvješće. Sva ova izvješća upućuju se na adrese Zastupničkog i Doma naroda, kao i mjerodavnim povjerenstvima obaju domova.

Ured osigurava prisustvo svojih predstavnika na sjednicama parlamentarnih povjerenstava za financije i proračun, te drugih povjerenstava, prema potrebi i mandatu, kao i sjednicama domova koje na dnevnom redu imaju točke koje se odnose na rad Ureda i, u okviru svog mandata, aktivno učestvuju u njihovom radu.

Protekla, 2020. godina, obilježila je intenzivan rad Parlamentarne skupštine BiH i mjerodavnih povjerenstava u segmentu razmatranja pitanja iz mjerodavnosti Ureda. Tako je, u protekloj godini, kada je u pitanju razmatranje izvješća o obavljenim revizijama i ostalih pitanja vezanih za rad Ureda, održano 7 sjednica Doma naroda, 7 sjednica Zastupničkog doma, 8 sjednica Povjerenstva za financije i proračun Doma naroda te 13 sjednica Povjerenstva za financije i proračun Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

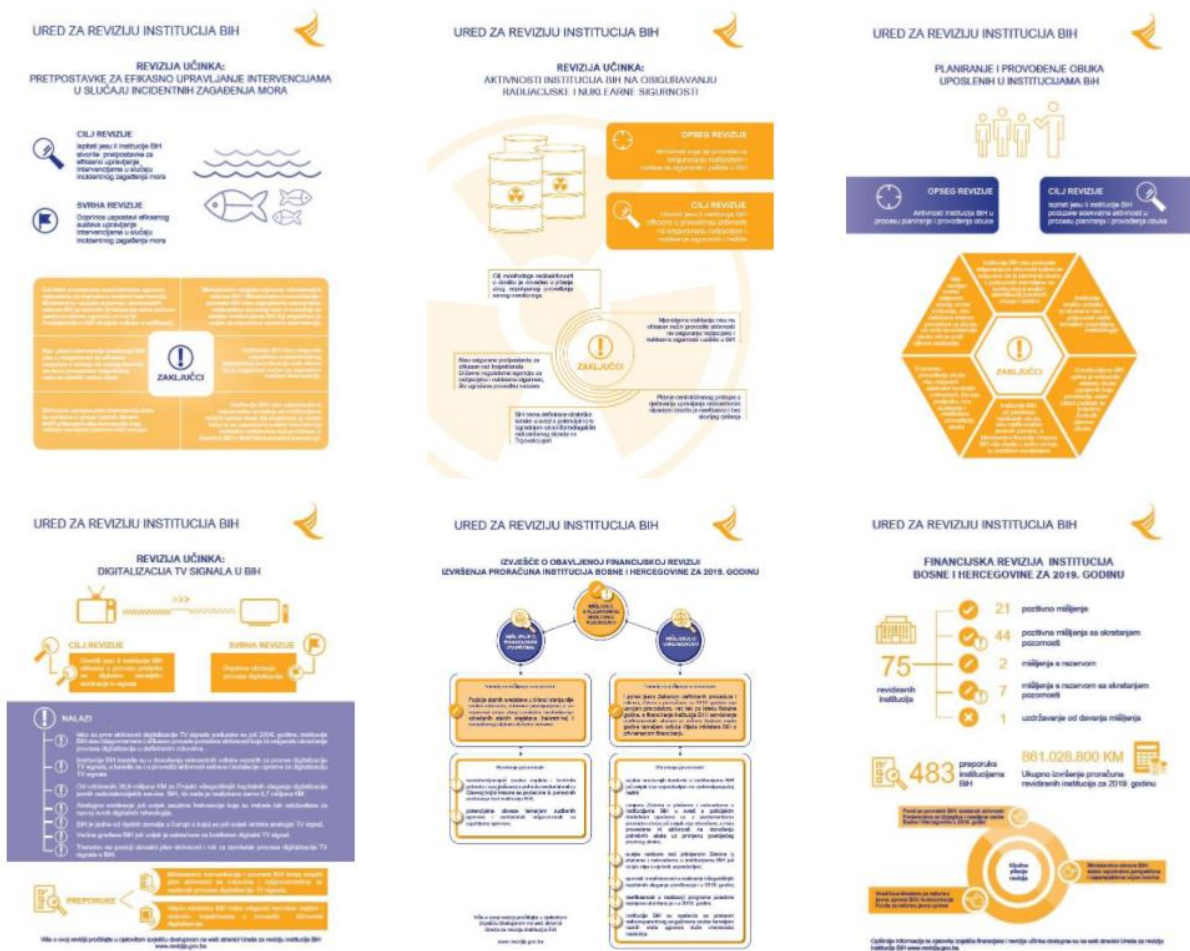
Parlamentarna skupština BiH je na ovim sjednicama usvojila niz značajnih zaključaka kojima se institucije BiH obvezuju na realizaciju preporuka sadržanih u izvješćima financijske i revizije učinka. Međutim, tokom protekle godine, uslijed nedostatka entitetske većine na Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, ovaj Dom nije usvojio veliki broj izvještaja² koje mu je, prema Zakonu o reviziji, dostavio Ured.

² Izvješće o aktivnostima Ureda za reviziju institucija BiH za 2019. godinu; Izvješće o izvršenoj reviziji učinka o temi: „Upravljanje troškovima prijevoza u institucijama BiH”; Godišnje revizorsko izvješće o glavnim nalazima i preporukama za 2017. godinu; 73 izvješća Ureda za reviziju institucija BiH o financijskoj reviziji institucija BiH za 2017. godinu; Godišnje revizorsko izvješće o glavnim nalazima i preporukama za 2018. godinu; izvješća Ureda za reviziju institucija BiH o financijskoj reviziji 73 institucije BiH za 2018. godinu; Izvješće o aktivnostima Ureda za reviziju institucija BiH za 2018. godinu; Izvješće o provedenoj reviziji učinka o temi: „Aktivnosti institucija BiH u procesu donošenja pravilnika o unutarnjoj organizaciji”; Izvješće o provedenoj reviziji učinka o temi: „Spremnost institucija BiH da odgovore na preuzete obveze iz Programa održivog razvoja do 2030. godine”; Izvješće o provedenoj reviziji učinka o temi: „Upravljanje strategijama na razini Bosne i Hercegovine”; Izvješće o provedenoj reviziji učinka o temi: „Utvrdjivanje carinske vrijednosti rabljenih motornih vozila”; Izvješće o provedenoj reviziji učinka o temi: „Praćenje realizacije preporuka revizije učinka“ iz listopada 2018. godine; Izvješće o provedenoj reviziji učinka o temi: „Praćenje realizacije preporuka revizije učinka“ iz prosinca 2019. godine; Izvješće o provedenoj reviziji učinka o temi: „Upravljanje procesom realizacije ugovora o javnim nabavama u institucijama BiH“;

Komunikacija sa javnošću i drugim relevantnim akterima

Kako bi se poboljšala komunikacija sa eksternim akterima i unaprijedilo razumijevanje osnovnih poruka iz izvještaja o reviziji, Ured je i ove godine nastojao rezultate svoga rada prezentirati širem krugu korisnika. Pored redovnog izvješćivanja javnosti o aktivnostima Ureda putem zvanične internetske stranice Ureda www.revizija.gov.ba, službeni Twitter profil Ureda (@UredzaReviziju) intenzivno je korišten kao medij putem kojeg smo javnost u stvarnom vremenu upoznavali o aktivnostima Ureda i onim od značaja za rad Ureda.

Kao formu izvještavanja za građane i ove smo godine glavne nalaze i zaključke iz izvješća o revizijama prezentirali putem infografičkih rješenja dostupnih na internetskoj stranici Ureda.

Slika 5: Infografički prikazi glavnih nalaza i zaključaka iz provedenih revizija dostupni na www.revizija.gov.ba

Internetska stranica Ureda redovno se ažurira novim izvješćima, materijalima i brošurama koje za cilj imaju povećavanje razumijevanja aktivnosti koje provodi Ured od strane zainteresiranih korisnika. Tijekom 2020. godine zabilježen je broj od 7351 korisnika koji su posjetili internetsku stranicu Ureda.

I protekle smo godine nastavili sa praksom osiguravanja povratnih informacija od subjekta finansijskih i revizija učinka o procesu provedenih revizija putem online upitnika. Ovaj upitnik je, ujedno, dodatna prigoda subjektima revizije za dostavljanje komentara vezanih za finansijske i

revizije učinka, kao i Uredu za ostvarivanje dvosmjerne komunikacije sa relevantnim ciljnim skupinama svog rada.

Sa organizacijama civilnog društva (OCD) smo obavili redovni godišnji konzultativni sastanak koji za cilj ima upoznavanje OCD sa godišnjima planom revizije učinka, kao i pružanje inputa Uredu identificiranjem društveno značajnih problema za koje OCD smatraju da bi mogle biti predmetom revizije učinka, uzimajući u obzir nadležnosti Ureda. Pored toga, predstavnici Ureda su tijekom 2020. aktivno sudjelovali na konferencijama, panel diskusijama i drugim sastancima u organizaciji OCD-ova.

Tako se Ured spremno odazvao pozivu za formiranje radne skupine za unaprjeđenje procesa revizije, aktivnosti koja se provodi u okviru projekta „Efikasnija javna revizija za smanjenje korupcije u Bosni i Hercegovini“ koju CCI implementira uz finansijsku potporu Švedske agencije za međunarodni razvoj i suradnju (Sida) i Veleposlanstva Švedske u BiH. Formiranje radne skupine ima za cilj identificirati prostor za uspješniju suradnju relevantnih institucija na razini BiH s ciljem povećanja stupnja realizacije preporuka revizije. Tijekom 2020. godine održana su tri sastanka ove radne skupine na kojima su stvoreni temelji za održavanje specijaliziranih programa obuke za predstavnike Tužiteljstva BiH, Suda BiH i SIPA-e BiH pripremljenih od strane Ureda i Agencije za javne nabavke BiH. Ove obuke, čija implementacija je planirana za početak naredne godine, imaju za cilj daljnje jačanje kapaciteta tužitelja, sudaca i policijskih službenika (istražitelja) za vođenje postupaka u svezi sa indicijama iz izvješća o provedenim revizijama.

Kako bi se povećalo razumijevanje uloge i značaja Ureda među državnim službenicima u institucijama BiH, Ured se odazvao pozivu Ureda koordinatora za reformu javne uprave za učešće u aktivnosti definiranoj Strateškim okvirom za reformu javne uprave koja se odnosi na podizanje svijesti o značaju i ulozi nadzornih institucija na razini BiH. Aktivnost je realizirana uz podršku Programa jačanja javnih institucija koji, u ime vlada Njemačke i Ujedinjenog Kraljevstva, provodi njemački GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). U okviru ovog projekta izrađena je brošura i implementiran online trening namijenjen rukovodećim i ostalim državnim službenicima u institucijama Bosne i Hercegovine o ulozi i značaju Ureda, kao i o značaju implementacije preporuka koje Ured izdaje.

Komunikacija u kontekstu europskih integracija odvija se putem redovnih pisanih doprinosa koje Ured dostavlja u formi priloga institucija u BiH za redovito godišnje izvješće Europske komisije o napretku BiH u procesu europskih integracija i dokumenata za diskusiju za redovite godišnje sastanke Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, zajedničkog tijela BiH i EU uspostavljeno s cilje provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. V. sastanak ovog Pododbora održan je u studenom 2020. godine kada je Ured nadležne predstavnike Europske komisije izvijestio o najnovijim dešavanjima u pitanjima iz njegove mjerodavnosti.

Predstavnici Ureda sa relevantnim akterima komunicirali su i tijekom događaja upriličenog prigodom obilježavanja Međunarodne sedmice podizanja svijesti o prevarama u organizaciji međunarodne revizorske kompanije Deloitte, kao i tijekom virtualne prezentacije četverogodišnjeg projekta pod nazivom „Transformativno financiranje za potrebe ostvarenja rodne ravnopravnosti s ciljem povećanja transparentnosti, inkluzivnosti i odgovornosti u upravljanju u zemljama Zapadnog Balkana“ kojeg implementira UN Women uz finansijsku potporu Švedske razvojne agencije – SIDA-e.

S obzirom na to da je Ured 2020. godine obilježio 20. godina svoga rada, javnosti je tom prigodom prezentirana prikladna brošura koja na kratak i vizualno prilagodljiv način daje prikaz rezultata i ključnih točaka razvoja Ureda.

Kad je u pitanju praćenje rada Ureda u javnosti, na intranetskoj stranici Ureda, u odjeljku namijenjenom praćenju medijskih natpisa od značaja za rad i djelovanje Ureda, postavljeno je oko 900 članaka ili priloga iz tiskanih ili elektronskih medija. Od toga, u njih oko 100 se izravno spominju aktivnosti Ureda.

Slika 6: Brošura prigodom obilježavanja 20. obljetnice rada Ureda

Rezultati provedenih revizija

Financijska revizija

Financijska revizija za 2019. godinu izvršena je sukladno Zakonu o reviziji institucija BiH i primjenjivim međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI).

Ured je, u 2020. godini, izvršio financijsku reviziju za 2019. godinu u 75 institucija Bosne i Hercegovine. U odnosu na prethodnu godinu, broj revidiranih institucija je veći za jednu instituciju s obzirom na to da je tijekom 2019. godine Vijeće ministara BiH donijelo odluke o prestanku rada Jedinice za implementaciju projekta izgradnje Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, i početku rada Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, te su izvršene revizije obje institucije. Od revidiranih 75 institucije, Ured je za njih devet dao mišljenje s rezervom (dva mišljenja s rezervom i sedam mišljenja sa rezervom i skretanjem pozornosti - pri čemu je svih devet dobilo mišljenje s rezervom na usklađenost sa zakonima i propisima, dok je jedna institucija dobila mišljenje sa rezervom i na financijska izvješća i na usklađenost), 44 pozitivna mišljenja uz skretanje pozornosti te 21 čisto pozitivnih mišljenja. U jednom slučaju, uslijed ograničenosti opsega revizije, Ured se suzdržao od davanja mišljenja. Ukupno izvršenje proračuna revidiranih institucija za 2019. godinu iznosilo je 861.082.800 KM.

Usporedbom danih mišljenja za posljednje dvije godine možemo zaključiti da se broj institucija koje su dobile čisto pozitivno mišljenje povećao (2018. godine 12, a 2019. godine 21 institucija), dok se broj pozitivnih mišljenja sa skretanjem pozornosti smanjio (2018. godinu 55, a 2019. godinu 44 institucija). Broj mišljenja s rezervom uz skretanje pozornosti se povećao (2018. godina 4, a 2019. godina 7 institucija), dok je broj mišljenja s rezervom ostao na istoj razini (2 institucije) kao i uzdržavanje od davanja mišljenja (1 institucija). Negativnih mišljenja u promatrane dvije godine nije bilo.

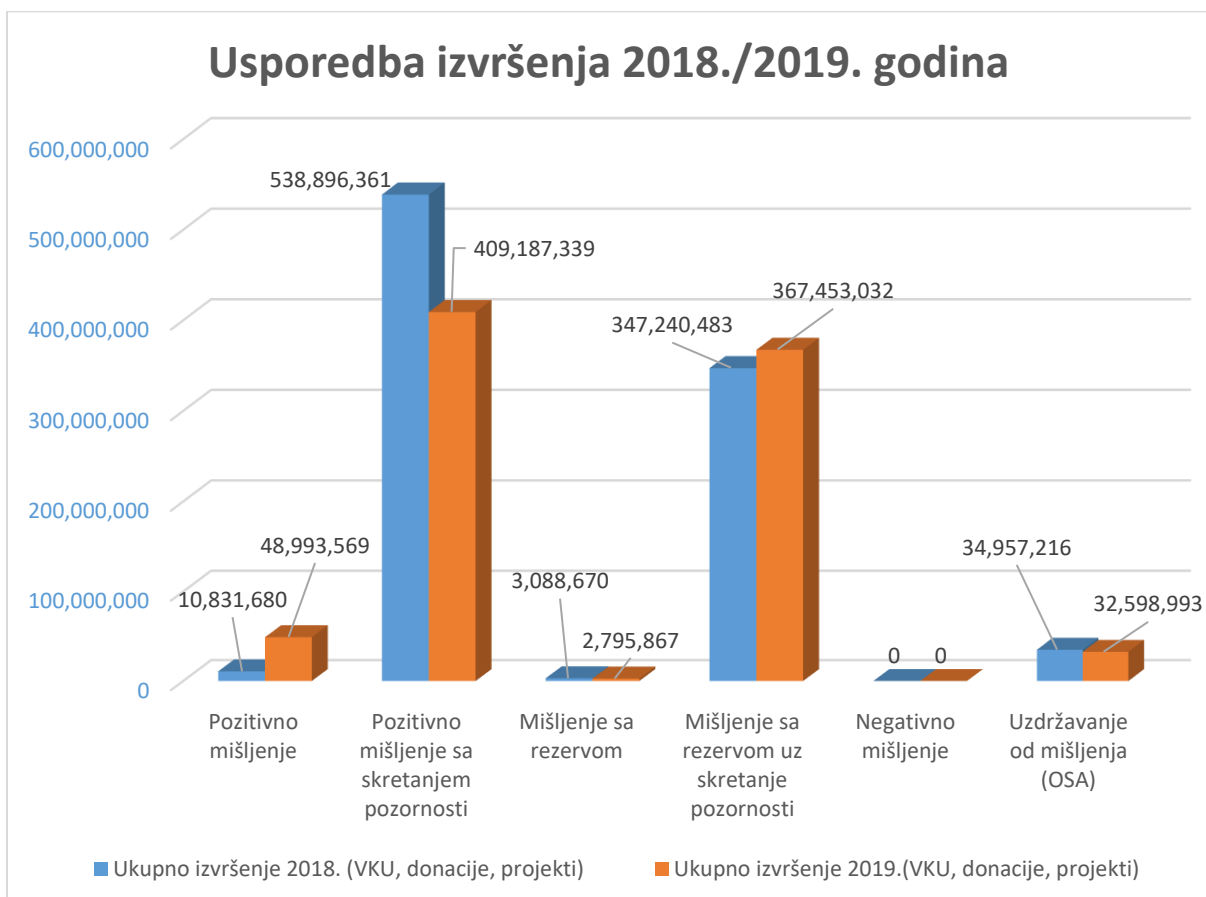
Struktura danih mišljenja institucijama BiH sa izvršenjem proračuna te udjela mišljenja u odnosu na ukupno izvršenje proračuna za 2018. i 2019. godinu prikazana je tablično i grafički:

Red. Br.	Mišljenje revizora	Broj institucija	Ukupno izvršenje 2018. (VKU, donacije, projekti) u KM	Udio u izvršenju ukupnog proračuna institucija (%)
1	Pozitivno mišljenje	12	10.831.680,00	1,16
2	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pozornosti	55	538.896.361,00	57,64
3	Mišljenje sa rezervom	2	3.088.670,00	0,33
4	Mišljenje sa rezervom uz skretanje pozornosti	4	347.240.483,00	37,14
5	Negativno mišljenje	0	0,00	0,00
6	Uzdržavanje od mišljenja (OSA)	1	34.957.216,00	3,74
	Ukupno	74	935.014.410,00	100,00

Tablica 1: Pregled danih mišljenja institucijama BiH sa izvršenjem proračuna za 2018. godinu

Red. Br.	Mišljenje revizora	Broj institucija	Ukupno izvršenje 2019. (VKU, donacije, projekti) u KM	Udio u izvršenju ukupnog proračuna institucija (%)
1	Pozitivno mišljenje	21	48.993.569,00	5,69
2	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pozornosti	44	409.187.339,00	47,52
3	Mišljenje sa rezervom	2	2.795.867,00	0,32
4	Mišljenje sa rezervom uz skretanje pozornosti	7	367.453.032,00	42,68
5	Negativno mišljenje	0	0,00	0,00
6	Uzdržavanje od mišljenja (OSA)	1	32.598.993,00	3,79
	Ukupno	75	861.028.800,00	100,00

Tablica 2: Pregled danih mišljenja institucijama BiH sa izvršenjem proračuna za 2019. godinu

Grafikon 1: Usporedba danih mišljenja u odnosu na visinu proračuna za 2018. i 2019. godinu

Pregled institucija koje su bile predmetom financijske revizije u 2020. godini (revizija financijske 2019. godine) dan je u prilogu 1. ovog Izvješća.

Revizija učinka

Tijekom 2020. godine objavljeno je pet izvješća revizije učinka. Riječ je o sljedećim izvješćima:

- ✎ *Aktivnosti institucija BiH na osiguravanju radijacijske i nuklearne sigurnosti*
- ✎ *Digitalizacija TV signala u BiH*
- ✎ *Planiranje i provođenje obuka zaposlenih u institucijama BiH*
- ✎ *Pretpostavke za efikasno upravljanje intervencijama u slučaju incidentnih zagađenja mora*
- ✎ *Praćenje realizacije preporuka revizije učinka za izvješća „Transparentnost rada institucija BiH“ i „Efikasnost sistema deminiranja u BiH“.*

Nalazi i zaključci do kojih se došlo revizijom **"Aktivnosti institucija BiH na osiguravanju radijacijske i nuklearne sigurnosti"** upućuju na to da nadležne institucije nisu na efikasan način provodile aktivnosti na osiguranju radijacijske i nuklearne sigurnosti i zaštite u BiH. Potrebno je poduzeti brojne mjere sa ciljem unapređenja sustava radijacijske i nuklearne sigurnosti i zaštite u ovim značajnim segmentima, posebno koji se odnose na zbrinjavanje radioaktivnog otpada, reagiranja na potencijalnu izgradnju skladišta/odlagališta na Trgovskoj gori, osiguravanje pretpostavki za efikasan inspekcijski nadzor izvora jonizirajućeg zračenja te monitoring radioaktivnosti u okolišu.

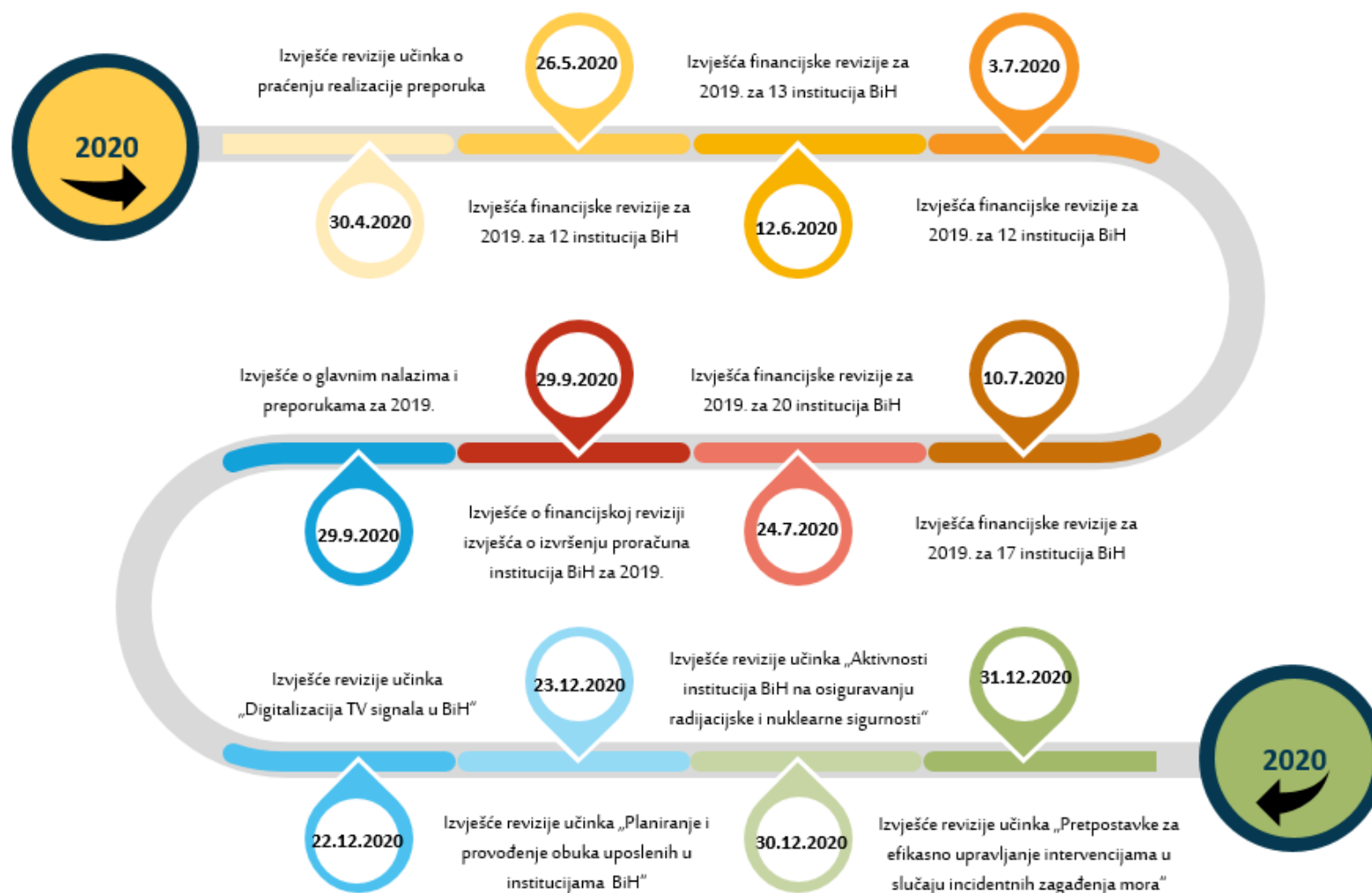
Nalazi revizije izvješća **"Digitalizacija TV signala u BiH"** ukazuju da institucije BiH nisu osigurale efikasnu i blagovremenu provedbu aktivnosti digitalizacije TV signala. Loše upravljanje aktivnostima digitalizacije bez planova sa jasno utvrđenim odgovornostima, aktivnostima i rokovima uzrokovali su da su probijeni svi rokovi za okončanje procesa digitalizacije uključujući i onaj koji je BiH preuzela kao obvezu iz međunarodnog sporazuma. U BiH još uvijek se emitira analogni zemaljski TV signal i nije definiran konačan rok za okončanje procesa digitalizacije. Zbog kašnjenja u procesu digitalizacije TV signala najveću štetu imaju građani BiH kojim nije osiguran kvalitetan zemaljski digitalni signal i gospodarstvo BiH kojem nisu oslobođene frekvencije za korištenje i razvoj novih digitalnih tehnologija.

Rezultati revizije **"Planiranje i provođenje obuka uposlenih u institucijama BiH"** su pokazali da na razini institucija BiH nisu poduzete odgovarajuće aktivnosti kojima se osigurava da je planiranje obuka u cijelosti bazirano na kontinuiranoj analizi i identifikaciji potrebnih znanja i vještina kako bi se na taj način planirale stvarno potrebne obuke koje će doprinijeti unapređenju učinkovitosti rada uposlenih. Na razini institucija BiH nije uspostavljen sustav koji osigurava efikasno i ekonomično provođenje obuka zaposlenih. U procesu provođenja obuka nisu osigurani adekvatni kontrolni mehanizmi, što kao posljedicu ima dupliranje obuka. Institucije BiH su sredstva dodijeljena za vertikalne obuke koristile za upućivanje uposlenih na horizontalne obuke za koje su se plaćali troškovi, a koje su se mogle slušati besplatno u organizaciji ADS BiH.

Nalazi do kojih se došlo provedbom revizije učinka **"Pretpostavke za efikasno upravljanje intervencijama u slučaju incidentnih zagađenja mora"** ukazuju da institucije BiH nisu osigurale uspostavu pravnog okvira sustava intervencija. Od četiri međunarodna sporazuma u ovoj oblasti, institucije BiH su osigurale ratifikaciju samo jednog. Institucije BiH nisu osigurale uspostavu sveobuhvatnog mehanizma koordinacije svih aktera u BiH po pitanjima uspostave sustava intervencija. Na razini institucija BiH nije donesen plan intervencija u slučaju incidentnih zagađenja mora. Zbog nepostojanja pravnog okvira, sveobuhvatne koordinacije kao i plana intervencija, institucije BiH nisu pripremljene da odgovore na pomorske nesreće koje mogu rezultirati izlivanjem ulja ili drugih opasnih materija u more.

Izvešće o **praćenju realizacije preporuka revizije učinka** za dva izvješća revizije učinka „Transparentnost rada institucija BiH“ objavljeno u listopadu 2015. godine i izvješće „Efikasnost sustava deminiranja u BiH“ objavljeno u studenom 2016. godine, pokazalo je da su institucije poduzimale značajne aktivnosti na realizaciji danih preporuka. Više o realizaciji preporuka revizije učinka nudi poglavlje u nastavku.

Vremenska linija objavljivanja izvješća o revizijama u 2020. godini

Slika 7: Vremenska linija objavljivanja izvješća o revizijama u 2020. godini

Realizacija preporuka revizije

Sukladno temeljnim načelima revizije javnog sektora, Ured obvezno u izvješćima o provedenim revizijama, sukladno nalazima revizije, revidiranim institucijama daje preporuke za otklanjanje nepravilnosti i slabosti koje su konstatirane u procesu revizije, kako bi se iste otklonile i ne bi ponavljale u narednom razdoblju, a sve u cilju unapređenja njihovog poslovanja. Posebna pozornost se poklanja realizaciji danih preporuka. Praćenje realizacije preporuka se fokusira na to da li subjekti revizije realiziraju dane preporuke na odgovarajući način, odnosno jesu li ispravljeni revizijom identificirani nedostaci, a ne jesu li navedene preporuke usvojene. Kroz procedure za naknadno praćenje realizacije preporuka subjektu revizije se omogućuje da dostavi informacije o poduzetim korektivnim mjerama ili obrazloženje zašto korektivne mjere nisu poduzete. Ocjena stupnja i faze realizacije danih preporuka se zasniva na dobrom poznavanju rada subjekta revizije, svih njegovih aktivnosti koje je poduzeo s ciljem realizacije dane preporuke i unapređenja poslovanja, vremenskom trajanju procesa realizacije, te ukupnom odnosu subjekta revizije prema danim preporukama i stavovima revizije. Ponekad je teško precizno utvrditi odgovornost za realizaciju preporuka (pitanje lociranje i mjerenje stupnja odgovorenosti u trezorskom sustavu poslovanja), jer je različita i odnosi se na različite subjekte, a posljedica je nepostojanja sustavnih rješenja, nedostajućih zakonskih i podzakonskih akata, kao ni usvojenih standarda ponašanja i potrošnje.

Prilikom davanja ocjene realizacije preporuka ističemo da je potrebno uzeti u obzir činjenicu kako sve preporuke nemaju istu težinu i značaj tako da, ukoliko se to zanemari, postotak realizacije preporuka ponekad može dovesti do pogrešnih zaključaka. Praćenje realizacije preporuka financijske revizije za prethodnu godinu se odvija na godišnjoj razini i objavljuje u izvješću o financijskoj reviziji institucije (poglavlje realizacija preporuka), dok se preporuke revizije učinka prate nakon protoka izvjesnog vremena od objave izvješća i to najčešće za dva i više izvješća.

Ured na svojoj internetskoj stranici održava i redovno ažurira registar preporuka danih kroz revizije koje je obavio, a koji sadrži i status realizacije za svaku pojedinačnu preporuku danu u procesu financijskih i revizija učinka.

Realizacija preporuka financijske revizije

Ured je kroz pojedinačna izvješća financijske revizije za 2019. godinu za 75 institucija dao ukupno 483 preporuke što predstavlja razinu iz prethodne godine. Prilikom ocjene realizacije danih preporuka, sukladno utvrđenoj metodologiji, iste svrstavamo u tri temeljne kategorije: realizirane preporuke, preporuke čija je realizacija u tijeku ili preporuke prema kojima je djelomično postupljeno i nerealizirane preporuke. Revizija je provjerom stupnja realizacije preporuka konstatirala da je oko 58% preporuka danih u prošloj i ranijim godinama realizirano ili je njihova realizacija u tijeku. Za određeni broj preporuka (8 %) nismo mogli dati ocjenu realizacije zbog toga jer su iste dane za konkretne nalaze, postupke nabava, procese i sl., koji se ne dešavaju svake godine u institucijama (npr. zbog privremenog financiranja institucija BiH u 2019. godini nije bilo realizacije kapitalnih izdataka, tekućih grantova, te realizaciju preporuka za ove procese nismo mogli ocijeniti u ovoj godini).

Analizirajući dane preporuke i njihovu realizaciju kroz više godina, može se konstatirati da se uglavnom realiziraju preporuke za čiju realizaciju je nužno djelovanje same institucije kojoj je preporuka i dana. Za preporuke koje su zajedničke većem broju institucija poduzimaju se određene aktivnosti, ali još uvijek nisu provedene u mjeri da bi se ocijenile kao realizirane. Također, broj realiziranih preporuka je veći kod manjih proračunskih korisnika koji, u načelu, imaju dosta jednostavnije procese poslovanja i raspoložu s manjim proračunom, za razliku od većih proračunskih korisnika koji imaju složeniju organizacijsku strukturu i veći broj zaposlenih. Pored toga, kod većih proračunskih korisnika procesi poslovanja su raznovrsniji i složeniji, a često realizacija preporuka zavisi od više subjekata i zahtijeva donošenje sustavnih rješenja viših razina vlasti.

Značajne preporuke koje se ponavljaju više godina odnose se na nedovoljan stupanj razvoja sustava financijskog upravljanja i kontrole i unutarnje revizije u institucijama BiH, neriješen status rukovodstva institucija kojem je istekao mandat, neefikasnost kod postupka usklađivanja pravilnika o unutarnjem ustrojstvu institucija BiH sa odlukama Vijeća ministara BiH, nedovoljno transparentan proces zapošljavanja korištenjem rezervne liste uspješnih kandidata i angažiranjem osoba na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme i ugovora o djelu, neriješen status državne imovine, nedovoljno efikasna i učinkovita realizacija višegodišnjih kapitalnih projekata, slabosti u primjeni Zakona o javnim nabavama, slabosti kod sustava kontrole naplate prihoda, slabosti pri obavljanju popisa imovine, sredstava i obveza, slabosti u funkcioniranju IT sustava i dr.

U Izvješću o reviziji Izvješća o izvršenju proračuna institucija BiH za 2018. godinu dano je 53 preporuka, a provedenom revizijom istog izvješća za 2019. godinu konstatirano je kako je od tog broja, šest preporuka realizirano, za 17 preporuka je ocijenjeno kako je njihova realizacija u tijeku, 29 preporuka nije realizirano, dok za jednu preporuku nije bilo moguće dati ocjenu realizacije. Uzimajući u obzir navedeno, postotak realizacije preporuka uključujući i preporuke u tijeku, iznosi oko 43%.

Glavni nalazi i preporuke financijske revizije za 2019. godinu obrađuju 19 pitanja sustavne prirode. Što se tiče implementacije preporuka iz Izvješća o glavnim nalazima i preporukama za 2018. godinu, većina njih uglavnom nije realizirana.

Implementacijom svih preporuka koje je dao Ured dodatno bi se povećala financijska disciplina i odgovornost u raspolaganju sredstvima kojim raspolažu institucije BiH te efikasnije trošenje ograničenih javnih sredstava. U cilju povećanja stupnja odgovornosti u provedbi preporuka, nužna je veća uključenost/suradnja kako zakonodavne tako i izvršne vlasti.

Realizacija preporuka revizije učinka

Realizacija preporuka revizije učinka, prema metodologiji i međunarodnim standardima, prati se putem izvješća o realizaciji preporuka revizije učinka. Proces praćenja izvršenja preporuka doprinosi njihovoj učinkovitijoj implementaciji. Imajući u vidu značaj i potencijal koji preporuke imaju za promjenu stanja u revidiranim oblastima, Ured svake godine provodi jedno praćenje realizacije preporuka koje obuhvata dva ili više objavljenih izvješća iz prethodnih godina.

U proteklih pet godina realizacija preporuka je praćena za ukupno 16 izvješća revizije učinka, objavljenih u 2013., 2014., 2015. i 2016. godini. Ukupno su dane 152 preporuke, a njihova provedba u odnosu na prošlogodišnje izvješće je predstavljena u narednoj tablici.

Ocjena realizacije	Realizacija preporuka za 16 izvješća čija je realizacija praćena u razdoblju 2016. – 2020.	
	Broj preporuka na kraju 2019 / 2020	Stupanj realizacije na kraju 2019 / 2020
Realizirano	16 / 20	12% / 13%
Djelomično	59 / 71	44% / 47%
Početne aktivnosti	50 / 52	37% / 34%
Nisu poduzete aktivnosti	9 / 9	7% / 6%
Ukupno	134 / 152	100%

Tablica 3: Pregled realizacije preporuka revizije učinka za 14 izvješća objavljenih u '13., '14., '15. i 2016. godini

Kako se vidi iz tablice, evidentan je napredak u realizaciji preporuka u odnosu na stanje iz prethodne godine. Više od polovine danih preporuka revizije učinka je djelomično ili u cijelosti realizirano čime su stvorene pretpostavke ili ostvarena određena poboljšanja u revidiranim oblastima. Za ostale dane preporuke, aktivnosti su uglavnom u početnoj fazi realizacije, od čega za manji broj preporuka još uvijek nisu poduzete nikakve aktivnosti na njihovoj realizaciji.

U 2020. godini, predmetom praćenja bile su preporuke iz izvješća revizije učinka „Transparentnost rada institucija BiH“ objavljeno u listopadu 2015. godine i izvješće „Efikasnost sustava deminiranja u BiH“ objavljeno u studenom 2016. godine. Rezultati praćenja dani su slikama ispod.

Slika 8: Pregled realizacije preporuka revizije učinka za izvješće revizije učinka „Transparentnost rada institucija BiH“

Slika 9: Pregled realizacije preporuka revizije učinka za izvješće revizije učinka „Efikasnost sustava deminiranja u BiH“

Metodologija revizije

Metodologija rada financijske revizije Ureda oslanja se na Vodič za financijsku reviziju koji teorijski opisuje postupke revizije. Metodologija financijske revizije kronološki prikazuje procedure i postupke u svim fazama revizije, počev od propisa vezanih za prihvaćanje angažmana, planiranje revizije, te izvršenje revizije i izvještavanja o obavljenim revizijama, kao i odlaganje dokumentacije. Sve procedure su usklađene sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI). S obzirom na to da se ovi standardi kontinuirano ažuriraju, i naša metodologija revizije podliježe izmjenama i predstavlja „živu materiju“ koju stalno dopunjavamo i doradjujemo.

Primjena nove metodologije za financijsku reviziju vezana je za ciklus revizija počev od 2016. godine. Ključni koncept nove metodologije predstavlja pristup reviziji koji se temelji na riziku i oslanjanju na unutarnje kontrole subjekta revizije, čime se revizija fokusira na značajne rizike i ključna pitanja što doprinosi manjem opsegu potrebnog detaljnog testiranja u slučaju da unutarnje kontrole subjekta revizije dobro funkcioniraju. Također, jednom dokumentiran proces revizije, sukladno ovom pristupu, omogućava korištenje istih dokumenata koji se ažuriraju u narednom ciklusu revizije, što čini proces revizije efikasnijim i štedi resurse za reviziju.

Također, metodologija financijske revizije je izmijenjena za ciklus revizija za 2018. godinu kada su, sukladno izmijenjenim standardima izvješćivanja, u izvješćima financijske revizije unesena poglavlja o „ključnim pitanjima revizije“ za subjekte revizije koji imaju najveći udio u proračunu institucija BiH, što doprinosi boljem razumijevanju naših izvješća o financijskoj reviziji. Naime, ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji financijskih izvješća tekućeg razdoblja i tim se pitanjima bavimo u kontekstu revizije financijskih izvješća kao cjeline i pri formiranju mišljenja, s tim da o tim pitanjima ne dajemo posebno mišljenje.

U 2020. godini vršene su aktivnosti na unaprjeđenju metodologije IT revizije kroz pripremu novog priručnika za IT reviziju.

Temelj metodologije rada revizije učinka čine: ISSAI standardi revizije učinka, Vodič za reviziju učinka i Vodič za osiguranje kvalitete u reviziji učinka. Ured, prema postojećim standardima i vodičima, ima namjeru nastaviti razvijati posebne procedure za svaku važnu fazu revizije učinka.

U 2020. godini objavljeno je izvješće o neovisnoj procjeni kvaliteta rada revizijskih institucija u BiH od strane eksperata SIGMA-e, odnosno tzv. „kolegijalni pregled“ (peer review). Na implementaciji preporuka iz ovog izvještaja Ured će kontinuirano raditi u narednom periodu i u skladu s tim ažurirati svoje metodologije za izvršenje revizije.

Kontrola kvalitete revizije

Kvaliteta rada Ureda je od suštinskog značaja za njegovu reputaciju kao neovisne, nepristrane i profesionalne institucije. Kako bi osigurao kvalitetu svojih revizija, Ured je razvio vlastiti sustav kontrole kvalitete u namjeri usklađivanja sa relevantnim i primjenljivim standardima. Sustav kontrole kvalitete temelji se na smjernicama i zahtjevima Međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI). Cilj sustava kontrole kvalitete je pružiti razumno uvjerenje o tome da:

- ✦ Ured i njegovo osoblje postupaju sukladno standardima revizije i primjenjivim zakonskim i regulatornim zahtjevima; i da
- ✦ izvješća Ureda budu primjereni danim okolnostima.

Kvaliteta naših proizvoda i procesa osigurava se prvenstveno profesionalnošću i stručnošću našeg osoblja zbog čega značajne napore ulažemo u prijem kvalificiranih kadrova i njihovo stalno obrazovanje. Rukovodioci revizije i revizorski tim su zajedno odgovorni za kvalitetu procesa revizije. Menadžment Ureda ima konačnu upravnu odgovornost.

Kvaliteta financijske revizije osigurava se putem obveznih koraka u procesu revizije, koji su podržani metodologijom rada financijske revizije. Ovi koraci obuhvaćaju različite faze u procesu revizije (planiranje, izvršenje i izvješćivanje). Za svaku fazu revizije pripremljene su interne radne instrukcije, naputci i kontrolne liste. Sustav kontrole kvalitete sastoji se od kontrole kvalitete i monitoringa kontrole kvalitete.

Kontrola kvalitete tijekom procesa financijske revizije obavlja se na razini revizorskog tima za svaku reviziju i u svim fazama revizije. Ova kontrola je temeljna razina sustava kontrole kvalitete u Uredu jer osigurava kontrolu kvalitete tijekom samog procesa revizije. Kontrola kvalitete uključuje politike i procedure koje u momentu izvođenja revizije osiguravaju da je proces revizije izvršen sukladno standardima revizije, pravilima i procedurama. Vršiti se na način da vođa tima obavlja kontrolu članova tima, a rukovoditelj revizije kontrolira rad vođa tima i članova revizorskog tima. Ona podrazumijeva tzv. „ispravno postupanje iz prve“ (eng. getting it right first time) s obzirom da su revizijske procedure i procedure kontrole kvalitete uključene u operativni rad revizora u svim fazama revizije (planiranje, izvršenje i izvješćivanje). Glavni revizor prenosi ovlasti za obavljanje revizije određenih subjekata revizije rukovoditelju revizije koji je u pravilu ovlašten revizor sa značajnim iskustvom u reviziji i koji je odgovoran za cjelokupan proces revizije kod dodijeljenih mu subjekata revizije. Za svaku pojedinačnu reviziju formira se tim revizora kojeg čine vođa tima i članovi tima. Revizorski timovi dodjeljuju se rukovoditelju revizije, a rukovoditelj revizije organizira, vodi i nadzire rad svih timova koji su u njegovoj nadležnosti.

Nepostojanje odgovarajućeg softvera za upravljanje revizijskim aktivnostima koji pruža mogućnosti elektronskog odobravanja dokumenata, preuzimanje narednih dokumenata nakon odobravanja prethodnih i vidljivih tragova ispravaka (intervencija) u znatnoj mjeri otežava ovu prvu razinu kontrole kvalitete. Kao prijelazno rješenje, do uspostave softvera za praćenje procesa revizije (Audit Management System-AMS), Odjel za razvoj, metodologiju i kontrolu kvalitete je propisao elektronsko praćenje procesa revizije putem foldera za reviziju u postojećem Windows programu sa odgovarajućim pravima za pristup ovim folderima.

U svezi s uspostavom sustava za upravljanje procesom revizije (AMS), nastavljene se aktivnosti s ciljem njegove implementacije te je započeta priprema projektnog zadatka za implementaciju AMS-a u okviru IPA II programa.

Monitoring kvaliteta obavlja se putem neovisnog internog pregleda („vrućeg pregleda“) i osiguranja kvaliteta („hladnog pregleda“).

Vrući pregled je kontrola koja se provodi u tijeku revizije te, shodno tome, omogućava vršenje korekcija u revizijskim aktivnostima neposredno u tijeku ciklusa revizije ili prije nego što izvješća o reviziji postaju konačna. Tijekom 2020. godine, svi nacrti izvješća o financijskoj reviziji za 2019. godinu bili su predmet neovisnog internog pregleda od strane onih koji nisu sudjelovali u procesu revizije. Ovom kontrolom dana je dodana vrijednost izvješćima o reviziji, s obzirom na izvršene korekcije u tekstu izvješća koji se tiču nalaza i preporuka revizije, te usklađenosti samog izvješća sa usvojenim modelom izvješća.

Hladni pregled je kontrola koja se provodi nakon obavljene revizije i podrazumijeva neovisnu procjenu procedura kontrole kvalitete i neovisnog internog pregleda radi unaprjeđenja cjelokupnog procesa revizije. Ovu kontrolu kvalitete vrši osoba, ili tim, koja nije sudjelovala niti u procesu revizije koja je predmetom pregleda niti u neovisnom internom pregledu. Osiguranje kvalitete predstavlja isključivo hladni pregled. Rezultati hladnog pregleda se mogu primijeniti u budućem razdoblju, tj. u narednim revizijama. Funkcija osiguranja interne kvalitete revizije ("hladni pregled") povremeno se obavlja za odabrani uzorak obavljenih revizija od strane onih koji nisu sudjelovali u procesu revizije, pri čemu se ocjenjuje dizajn i rad sustava kvalitete revizija Ureda.

Sukladno ISSAI 140 (Kontrola kvalitete za VRI), Ured kontinuirano vrši rotaciju revizorskog osoblja s ciljem umanjavanja rizika od zbližavanja sa organizacijom koja se revidira, kao i rizika ugrožavanja profesionalnog skepticizma revizora uslijed dugogodišnjeg angažmana kod istog subjekta. Rotacija se vrši nakon 3 do 5 godina angažmana na reviziji jedne institucije.

Prema ISSAI standardima, pitanje kvalitete revizije učinka mora biti integrirano u cjelokupan proces revizije, od strateškog planiranja pa sve do praćenja realizacije preporuka izvješća o reviziji. Ured je, tijekom posljednjih godina, usmjerio aktivnosti na jačanje funkcije kontrole kvalitete revizije učinka. Tijekom 2020. godine obavljena je kontrola kvalitete za četiri izvješća revizije učinka. Provedene aktivnosti, osim analize i davanja komentara na nacрте izvješća, prije njihovog dostavljanja revidiranim institucijama, podrazumijevale su i aktivnosti kontrole kvalitete vezane za ukupan proces provedenih revizija, posebno u fazi pripreme planova rada nakon provedenih predstudijskih istraživanja. Prilikom odabira tema revizije učinka i timova za provođenje revizija Ured vodi računa o rotaciji članova timova i kapacitetima revizorskog osoblja, s ciljem da što više oblasti u javnoj upravi bude predmetom revizije (sigurnost, integracije, javne nabave) i da se u konačnici osigura najveći stupanj nepristrasnosti, profesionalizma i kvaliteta u radu revizorskog osoblja.

Kontrola kvalitete revizije učinka je proces koji je potrebno kontinuirano nadograđivati kako bi se zadržala visoka razina kvalitete objavljenih izvješća revizije učinka. Poduzimanjem aktivnosti i jačanjem procesa kontrole kvalitete revizije učinka, Ured osigurava da nalazi i poruke koje daje kroz izvješća revizije učinka budu aktualni, usmjereni ka rješavanju problema u funkcioniranju institucija BiH i unaprjeđenju kvalitete života građana BiH.

Međunarodna suradnja

Međunarodnu suradnju Ured uglavnom ostvaruje putem članstava u Međunarodnoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI) i Europskoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (EUROSAI).

XI. Kongres EUROSAI-ja trebao se održati u Pragu u lipnju 2020. godine, ali je zbog pandemije COVID-19 odgođen. U studenom 2020. godine Ured je, u online formatu, sudjelovao na zajedničkoj konferenciji EUROSAI-ja i OLACEFS-a (Organizacije VRI zemalja Latinske Amerike i Kariba) na temu: *Pandemija COVID-19: jedinstvena prilika za VRI da istaknu utjecaj svog rada*. EUROSAI radna grupa za IT reviziju je, također u novembru 2020., održala e-seminar na temu „SAI i digitalna transformacija: Razvoj IT vještina i IT revizorskih kapaciteta“ na kojoj su učešće uzeli IT revizori Ureda koji aktivno sudjeluju u implementaciji aktivnosti ove radne grupe.

Suradnja između vrhovnih institucija za reviziju zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU i Europskog revizorskog suda (ECA) odvija se u okviru Mreže vrhovnih institucija za reviziju zemalja kandidata i potencijalnih kandidata i ECA-e (Mreža). Časnici za vezu vrhovnih institucija za reviziju Mreže svoje godišnje sastanke održavaju na marginama redovitih godišnjih sastanaka časnika za vezu Kontaktnog odbora (vrhovnih institucija za reviziju zemalja EU i ECA-e) – na kojima sudjeluju u svojstvu promatrača. Uslijed pandemije, ovaj je sastanak, planiran da se održi u organizaciji VRI Hrvatske, otkazan te je upriličena elektronska razmjena materijala od značaja za rad ovog odbora. Krajem godine, u organizaciji SIGMA-e, a u okviru Mreže, održan je online sastanak na temu revizije mjera vezanih za COVID-19 na kojem su učesnici razmijenili iskustva i informacije vezane za planove, prilike i prepreke u pogledu angažmana VRI u vezi sa krizom izazvanom pandemijom.

U smislu jačanja uloge na međunarodnom planu, Ured za reviziju je u 2020. godini, proveo paralelnu reviziju učinka o pretpostavkama za efikasno upravljanje intervencijama u slučaju incidentnog zagađenja Jadranskog mora, u sklopu projekta paralelne revizije u kojem su, pored Ureda, uključeni bili i Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH kao i vrhovne revizorske institucije iz zemalja koje imaju izlaz na Jadransko more: Albanije, Crne Gore, Hrvatske, Italije i Slovenije.

Razmjena iskustava na međunarodnoj razini je, uslijed pandemije koronavirusa, u 2020. godini poprimila virtualni oblik u većini slučajeva. Uposlenici Ureda su ovu priliku iskoristili za slušanje i sudjelovanje na velikom broju webinaru, virtualnih radionica, konferencija i sl.

Od međunarodnih aktivnosti realiziranih u 2020. godini izdvajamo sljedeće:

- ✦ *Konferencija posvećena suradnji vrhovnih institucija za reviziju i parlamenata*: Izaslanstvo BiH sastavljeno od predstavnika rukovodstava Povjerenstva za financije i proračuna Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH i Ureda sudjelovalo je u radu konferencije posvećene suradnji vrhovnih institucija za reviziju i parlamenata radi jačanja utjecaja revizije koja se u veljači 2020. godine održavala u Pržnom u Crnoj Gori.
- ✦ *Druga (online) radionica na temu osiguranja i kontrole kvaliteta u reviziji*: predstavnici odjela financijske i revizije učinka aktivno su sudjelovali na višednevnoj regionalnoj radionici koju je organizirao Švedski državni ured za reviziju;
- ✦ *Serijski webinar na temu fokus revizija učinka*: revizori učinka Ureda, tijekom 2020. godine, sudjelovali su na webinarima koji su se, na razini EUROSAI-ja, organizirali na temu takozvanih fokus revizija učinka;
- ✦ *Online radionica na temu pisanja izvještaja*: u organizaciji Švedskog državnog ureda za reviziju predstavnici odjela financijske, revizije učinka i Kabineta sudjelovali su na višednevnoj radionici tokom koje se adresiralo pitanje upotrebe jednostavnog jezika u pisanju izvještaja.

S ciljem jačanja vidljivosti Ureda na međunarodnom nivou, Ured je svoje aktivnosti prezentirao kroz izdanja Međunarodnog žurnala revizije javnog sektora, kao zvanične publikacije INTOSAI-ja.

 INTOSAI Journal
@INTOSAIJournal

🔥 THIS JUST IN! @UredzaReviziju recently published performance audit report assessing government preparedness to respond to #Agenda2030 commitments. Learn more about efforts to encourage #SDGs implementation & access full report 📄
bit.ly/BiHsdgs

Slika 10: Aktivnosti Ureda prezentirane putem Međunarodnog žurnala revizije javnog sektora (INTOSAI Journal)

Organizacija poslovnih procesa Ureda

Struktura Ureda uređena je na način na koji se, u najvećoj mjeri, uspješno i efikasno obavljaju poslovi iz nadležnosti Ureda. Unutarnja aktivnost Ureda obilježena je nizom poslova koji su imali za cilj unaprjeđenja internih procedura i pojedinačnih akata koji se odnose na prava, dužnosti i odgovornosti uposlenika, jačanje discipline, te stvaranje boljeg pozitivnog ambijenta.

Shematski prikaz ustrojstva Ureda dan je prilogu 2.

Organiziranju poslovnih procesa značajnu ulogu pruža Odsjek za IT poslove. U kontinuitetu, uključujući i razdoblje trajanja revizije, vršene su aktivnosti praćenja, administriranja i održavanja informacijskog sustava. Pružena je tehnička potpora redovitom poslovanju i automatiziranom odvijanju poslovnih procesa.

U tom je smislu, a kako bi se prevazišli problemi izazvani pandemijom Covid-19, uspostavljen sustav elektroničkog poslovanja putem platforme Microsoft Teams. Također je uspostavljena i u svakodnevnom radu se koristi Zoom kolaboraciona platforma.

Nastavljene se aktivnosti s ciljem implementacije sustava za upravljanje procesom revizije (AMS) te je započeta priprema projektnog zadatka za implementaciju AMS-a.

Putem webinarara i elektronskih platformi vršena je edukacija osoblja.

Upravljanje

Prema Zakonu o reviziji, na čelu Ureda je glavni revizor koji upravlja Uredom i koji ima dvojicu zamjenika.

Većim dijelom godine, Ured je funkcionirao bez glavnog revizora, pri čemu su funkcije upravljanja i rukovođenja u tom razdoblju obavljali dvojica zamjenika glavnog revizora. Hrvoje Tvrtković, glavni revizor Ureda je na ovu poziciju imenovan u listopadu 2020. godine. Ranko Krsman, zamjenik glavnog revizora, imenovan je u studenom 2015. godine, a Jasmin Pilica, zamjenik glavnog revizora, u ožujku 2016. godine.

Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima pozicionirano je kao središnji dio strateškog upravljanja kao alat koji pomaže rukovoditeljima na svim razinama organizacije Ureda da mogu predvidjeti nepovoljne događaje i reagirati na njih, odnosno smanjiti negativan utjecaj predviđenih rizika. Kako je upravljanje rizicima dinamičan proces to je i nužna kontinuirana posvećenost procjeni rizika i njihovoj analizi, te je stoga i upravljanje rizicima trajni posao u Uredu.

U tom smislu su provodi se detaljna analiza rizika u sklopu uspostave efikasnog sistema financijskog upravljanja i kontrole koja će kao rezultat imati Akcioni plan za smanjenje najznačajnijih rizika.

Uspješna provedba procesa upravljanja rizicima omogućava organizaciji sljedeće prednosti: svijest o značajnim rizicima sa rangiranjem prioriteta koji pomažu efikasnom planiranju resursa; bolje odlučivanje; povećanje učinkovitosti; bolje predviđanje i optimiziranje raspoloživih sredstava; pomoć rukovoditeljima da svoje odluke usklade s realnom procjenom planiranih i neplaniranih konačnih rezultata; prihvaćanje modela koji se zasniva na upravljanju rizicima, kvalitetnije se odlučuje o načinu unaprjeđenja sustava, raspoređivanju sredstava i postizanju ravnoteže između prihvatljive razine rizika i troškova kontrole; jačanje povjerenja u upravljački sustav; upravljanjem rizicima koji dovode do unaprjeđenja procesa planiranja i isticanja ključnih procesa; akcijski plan

za efikasno upravljanje značajnim rizicima; razvoj pozitivne organizacijske kulture kojima se otklanja odbojnost prema rizicima.

Tokom 2020. godine Ured je kao i sve druge institucije provodio svoje aktivnosti u posebnim uslovima zbog pandemije COVID-19. To je zahtijevalo drugačiji pristup i komunikaciju sa subjektima revizije što sa sobom nosi određene rizike koji se prije svega vezuju na nemogućnost ili otežan pristup originalnoj dokumentaciji koja je predmet revizije.

Potencijalni rizik po rad Ureda svakako predstavlja prostor koji Ured koristi temeljem zakupa. Vijeća ministara Bosne i Hercegovine je donijelo odluku o nabavi/kupnji uredskog prostora za potrebe Ureda, a za što je osigurano pet milijuna konvertibilnih maraka. Na temelju ove odluke Vijeća ministara BiH o višegodišnjem kapitalnom ulaganju, postupak nabave prostora za Ured vrši Služba za zajedničke poslove institucija BH. Javni poziv je bezuspješno proveden dva puta jer nije bilo kvalificiranih ponuda. U pripremi je treći javni poziv za nabavku objekta za trajni smještaj Ureda.

U određenom smislu Ured se, tijekom većeg dijela godine, suočavao sa rizikom koji je vezan za nepopunjenost mjesta glavnog revizora. Imenovanjem glavnog revizora u listopadu 2020. godine to pitanje je riješeno.

Osoblje

Osoblju Ureda, kao najvećem potencijalu Ureda, i u predmetnom izvještajnom razdoblju posvećena je izuzetna pozornost u smislu da kvalifikacije, znanja i vještine budu odlučujuće pri raspoređivanju na radna mjesta. Izuzetni napori uloženi su u razvoj i educiranje uposlenika.

Zaključno sa 31. 12. 2020. godine, Ured je upošljavao ukupno 60 uposlenika. Obrazovna, spolna i starosna struktura uposlenih u Uredu predstavljena je u privitku 3. Izvješća.

Plaće uposlenika Ureda utvrđene su Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine³, podzakonskim aktima i internim pravilima dopuštenim naprijed navedenim Zakonom.

³ Službeni glasnik BiH br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20 i 65/20

Financiranje

Zakonom o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2020. godinu („Sl. glasnik BiH“, broj 46/20), za 2020. godinu, Uredu je odobren proračun u ukupnom iznosu od 5.061.000 KM. Ukupni korigirani proračun iznosio je 5.885.803 KM. Prvih sedam mjeseci 2020. godine, financiranje se temeljilo na odlukama o privremenom financiranju.

Prijenos namjenskih neutrošenih sredstava iz 2019. godine u iznosu od 1.872 KM i uplate drugih razina vlasti u iznosu od 46.100 KM, po osnovi programa posebne namjene, čini korigirani proračun u iznosu od 5.108.972 KM.

Izvršenje proračuna za izvještajno razdoblje iznosi 3.756.913 KM što čini 73,5 % u odnosu na ukupan korigirani proračun. S obzirom da se tijekom prvih sedam mjeseci 2020. godine ukupno poslovanje odvijalo na temelju odluka o privremenom financiranju, te o pandemiji COVID-19, potrošnja je bila restriktivna i to je u konačnici utjecalo na ukupno izvršenje proračuna.

Financijsko izvješće u tabličnom i grafičkom prikazu dano je u prilogu 4. Izvješća.

Privici

Privitci

Privitak 1. – Popis institucija koje su bile predmetom financijske revizije u 2020. godini (revizija financijske 2019. godine):

Privitak 2. – Shematski prikaz organizacije Ureda

Privitak 3. – Obrazovna, spolna i starosna struktura uposlenih u Uredu:

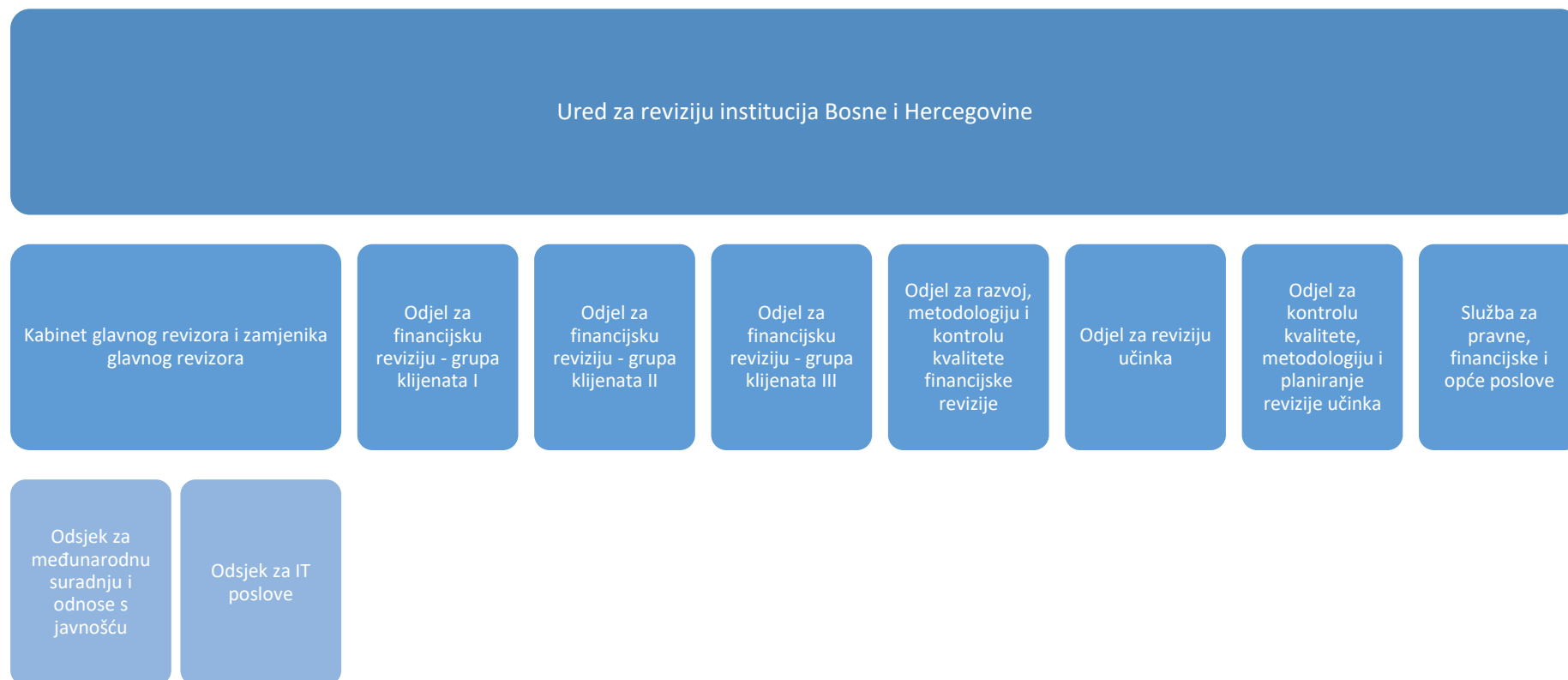
Privitak 4. – Financijsko izvješće Ureda

Privitak 1. – Popis institucija koje su bile predmetom financijske revizije u 2020. godini (revizija financijske 2019. godine):

1	Agencija za antidoping kontrolu BiH
2	Agencija za forenzična ispitivanja i vještačenja BiH
3	Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka BiH
4	Agencija za javne nabave BiH
5	Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH
6	Agencija za nadzor nad tržištem BiH
7	Agencija za osiguranje u BiH
8	Agencija za policijsku potporu
9	Agencija za poštanski promet BiH
10	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
11	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
12	Agencija za rad i zapošljavanje BiH
13	Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete
14	Agencija za sigurnost hrane BiH
16	Agencija za statistiku BiH
15	Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova BiH
17	Agencija za unapređenje inozemnih investicija u BiH
18	Agencija za zaštitu osobnih podataka BiH
19	Agencija za državnu službu BiH
20	Arhiv BiH
21	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja BiH
22	Centar za uklanjanje mina u BiH
25	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
26	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH
27	Direkcija za europske integracije BiH
28	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH
29	Državna agencija za istrage i zaštitu
30	Državna regulativna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH
31	Fond za povratak BiH
32	Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH
33	Granična policija BiH
34	Institucija ombudsmana za zaštitu potrošača u BiH
35	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH
36	Institut za akreditiranje BiH
37	Institut za intelektualno vlasništvo BiH
38	Institut za mjeriteljstvo BiH
39	Institut za nestale osobe BiH
40	Institut za standardizaciju BiH
41	Jedinica za implementaciju Projekta izgradnje Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH

42	Komisija za koncesije BiH
44	Konkurencijsko vijeće BiH
45	Memorijalni centar Srebrenica
46	Ministarstvo civilnih poslova BiH
47	Ministarstvo financija i trezora BiH
48	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
49	Ministarstvo obrane BiH
50	Ministarstvo pravde BiH
51	Ministarstvo sigurnosti BiH
52	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
53	Ministarstvo vanjskih poslova BiH
54	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
55	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH
56	Odbor državne službe za žalbe BiH
57	Parlamentarna skupština BiH
43	Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika
58	Pravobraniteljstvo BiH
59	Predsjedništvo BiH
60	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
61	Služba za poslove sa strancima BiH
62	Služba za zajedničke poslove institucija BiH
23	Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH
24	Središnje izborno povjerenstvo BiH
63	Sud BiH
64	Tužiteljstvo BiH
65	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
66	Uprava za neizravno oporezivanje BiH
67	Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH
68	Ured za harmonizaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvitku BiH
69	Ured za razmatranje žalbi
70	Ured za veterinarstvo BiH
71	Ured za zakonodavstvo BiH
72	Ustavni sud BiH
73	Vijeće za državnu pomoć BiH
74	Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH
75	Zavod za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH

Privitak 2. – Shematski prikaz organizacije Ureda

Privitak 3. – Struktura uposlenih u Uredu

Obrazovna struktura

VSS	53
SSS	7
Ukupno	60

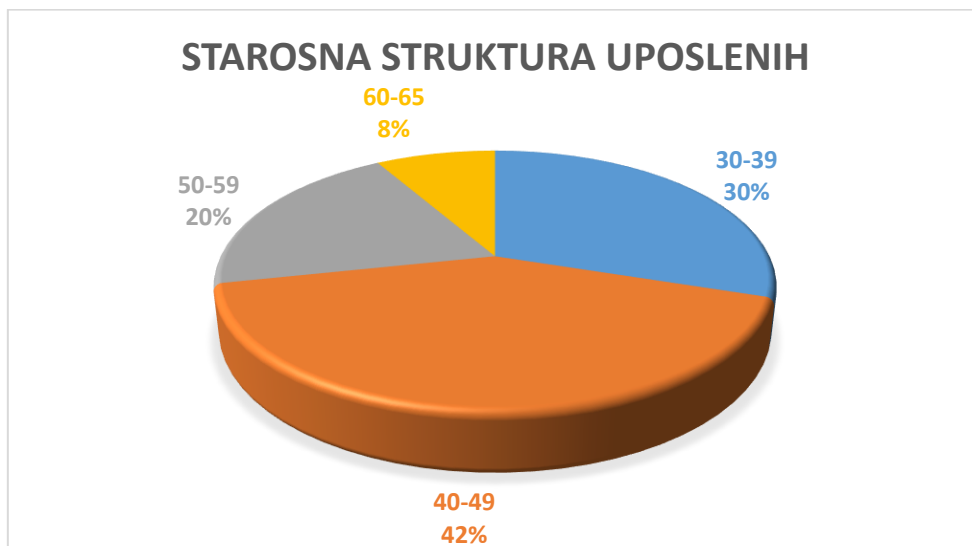
Spolna struktura

Muški	28
Ženski	32
Ukupno	60

Starosna struktura

30-39 godina	18
40-49 godina	25
50-59 godina	12
60-65 godina	5
Ukupno	60

Pregled rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama

Razdoblje izvješćivanja: 1. 1. do 31. 12. 2020. godine

Red . br.	Opis	Ekon. kod	Proračun	Izmjene i dopune	Korigirani proračun	Ostvareni kumulativni iznos ukupnih rashoda i izdataka	Ostvareni kumulativni iznos istog razdoblja prethodne godine	Postotak 7/6x100	Postotak 7/8x100
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8	9	10
1	Ukupni tekući rashodi (2+5)	610000	4.476.000	47.972	4.523.972	3.645.400	3.826.075	80,6%	95,3%
2	Plaće i naknade troškova uposlenih (3+4)	611000	3.557.000	0	3.557.000	3.126.088	3.152.921	87,9%	99,1%
3	Bruto plaće i naknade plaća	611100	3.247.000	0	3.247.000	2.907.089	2.933.805	89,5%	99,1%
4	Naknade troškova uposlenih	611200	310.000	0	310.000	218.999	219.116	70,6%	99,9%
5	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	613000	919.000	47.972	966.972	519.312	673.154	53,7%	77,1%
6	Putni troškovi	613100	200.000	-8000	192.000	5.531	138.427	2,9%	4,0%
7	Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	613200	45.000	0	45.000	25.884	31.294	57,5%	82,7%
8	Izdaci za energiju i komunalne usluge	613300	45.000	8000	53.000	50.618	35.839	95,5%	141,2%
9	Nabava materijala i sitnog inventara	613400	45.000	0	45.000	23.501	25.080	52,2%	93,7%
10	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	613500	35.000	0	35.000	12.558	31.892	35,9%	39,4%
11	Unajmljivanje imovine i opreme	613600	300.000	0	300.000	275.395	255.490	91,8%	107,8%
12	Izdaci za tekuće održavanje	613700	45.000	0	45.000	12.850	20.408	28,6%	63,0%
13	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	613800	20.000	0	20.000	10.272	12.174	51,4%	84,4%
14	Ugovorene i druge posebne usluge	613900	184.000	47.972	231.972	102.703	122.550	44,3%	83,8%
15	Ukupni kapitalni izdaci (16)	82000	585.000	0	585.000	111.514	7.001	19,1%	1592,8%
16	Izdaci za nabavu stalnih sredstava	821000	0	0	0	0	7.001	0,0%	0,0%
17	Nabavka opreme	821300	581.000	0	581.000	111.080	0	19,1%	0,0%
18	Nabava stalnih sredstava u obliku prava	821500	4.000	0	4.000	434	0	10,9%	0,0%
UKUPNO			5.061.000	47.972	5.108.972	3.756.914	3.833.076	73,5%	98,0%

KONTAKT

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine
Tešanjaska 24a/29
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

T: + 387 33 275 400
F: + 387 33 275 401
E: salbih@revizija.gov.ba
W: www.revizija.gov.ba
 @UredzaReviziju